HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Officieele mededeeling.

Nederland te Parijs in 1931.

Gedenkboek van de Nederlandsche Deelneming aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling.

Uitgave van de Vereeniging „Oost en West", ten bate van het Steuncomité Parijs.

Onder Redactie van Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., lid van het Hoofdbestuur van „Oost en West".

Reeds hebben hun medewerking toegezegd Mevr. M. C. van Zeggelen en de heeren D. J. Balfoort, Prof. Dr. L. P. le Cosquino de Bussy, Prof. J. C. van Eerde, P. A. J. Moojen, Dr. J. Stroomberg, T. B. Roorda, K. van der Veer, Dr. L. J. van der Waals, Dr. F. C. Wieder en R. Zuyderhoff.

Het boek zal worden gedrukt op Kunstdrukpapier en rijk worden geïllustreerd. De prijs zal bedragen *f* 5.— ingenaaid en *f* 6.50 in linnen stempelband.

GRATIS!

Zij die met of na 1 October 1931 als lid tot de Vereeniging toetreden (minimum contributie *f* 5.— 's jaars) ontvangen gratis het „Kolon. Weekblad" over het laatste kwartaal van dit jaar.

Surinaamsche Weldadigheidszegels 1931

In het bijzonder ten bate van het, ten gevolge van de crisis-omstandigheden, steun behoevende volkskind, zullen van 14 December 1931 tot 1 Juni 1932 in Suriname weldadigheidszegels worden uitgegeven, welke, gedurende dien termijn, in Nederland aan de postkantoren waar z.g. philatelistenloketten gevestigd zijn, verkrijgbaar worden gesteld.

De zegels, welke voor het gebruik gelijk gesteld worden met de gewone Surinaamsche frankeerzegels, worden uitgegeven in 4 waarden:

Frankeerwaarde	Kleur	Verkoopprijs
1½ cent	zwart	3 cent
2 „	rood	4 „
5 „	blauw	8 „
6 „	groen	10 „

Van de in Suriname verkochte zegels komt het prijsverschil en van de in Nederland verkochte zegels de geheele verkoopsprijs ten bate van het te Paramaribo opgerichte steuncomité.

Het ontwerp is van André van der Vossen, grafisch kunstenaar te Overveen — die ook de Surinaamsche weldadigheidszegels van 1928 en 1929 en de Surinaamsche en Curaçaosche luchtpostzegels ontwierp — en stelt voor een Surinaamsche vrouw, met kind op den arm, met de karakteristieke hoofdtooi en kleederdracht der kotto-missies. De uitvoering geschiedt in rotogravure door de firma Joh. Enschedé en Zonen te Haarlem. Het formaat is 25 × 30 m.m.

Oost en West.

Een vereeniging van nationale verdienste.

I.

Gedurende het grootste gedeelte der 19e Eeuw stond de belangstelling, de cultureele belangstelling van de Nederlanders voor de groote gebieden, die het in Azië en Amerika beheerde, vrijwel op het nulpunt. Eerst op het laatst dier Eeuw is daarin een gelukkige verandering gekomen.

Onder hen, die daartoe een voornamen stoot gaven, behooren zij, die in 1899 het initiatief namen tot het oprichten van *de Vereeniging Oost en West*. In Mei e. k. bestaat zij dus 32 jaar.

Er was toen naast geringe belangstelling, ook weinig algemeene kennis van wat men thans de „Overzeesche deelen" van het Rijk der Nederlanden noemt.

Die te verspreiden was al dadelijk een van de doelen, die de Vereeniging Oost en West trachtte te bereiken. Dat bleek uit de spoedige oprichting (1900) van het *Koloniaal Weekblad*, dat zijn 31en jaargang beleeft.

Beschouwen wij de beteekenis van „Oost en West" *in het heden*, dan kunnen wij niet anders doen dan constateeren dat de beteekenis van haar bestaan met het moeilijker worden der tijden, grooter is geworden. En dat zij dus opgewassen is gebleken tegen de grootere eischen die in den loop van onze, 20e Eeuw, aan de bereiking van haar doel werden gesteld.

Dat doel omschrijft *thans:*

> *Het onderhouden en versterken van den band tusschen de Europeesche en Overzeesche deelen van het Rijk der Nederlanden.*

Zij neemt dus stelling tegen „de verderfelijke invloeden" die aansturen op verbreking van het Rijksverband. Onverschillig of dit hier of in Indië geschiedt.

En zij tracht dat doel te bereiken door *het bevorderen van de zedelijke en stoffelijke belangen*, zoowel de gemeenschappelijke, als de bizondere van Nederland en zijn Overzeesche deelen.

Spaart.....
voor Uw ouden dag!
NUTSSPAARBANK te 's-Gravenhage

5132

Van Oost naar West

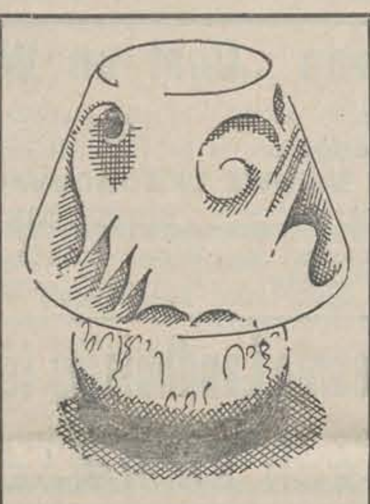
„Volkslux" is alles en... de rest"

Gij hebt in Indië veel te veel betaald en dat kunt ge ook hier weer doen. Gij kunt ook weinig betalen en een prul koopen, maar dat wilt gij zeker niet. Gij wilt iets

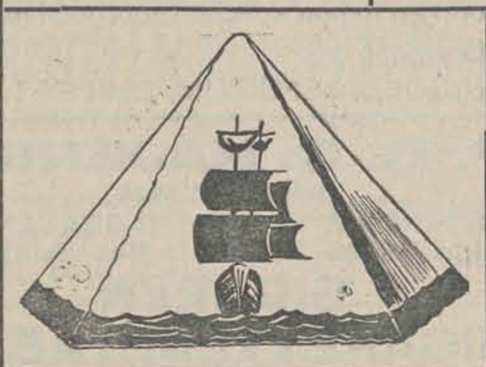
artistieks en toch ook een degelijk artikel

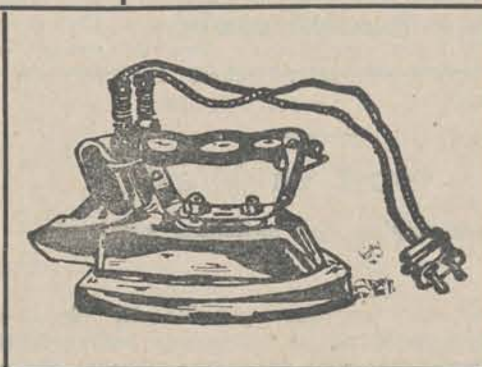
in Uw woning hebben en gij wilt daarvoor geen buitensporigen prijs betalen... Ziet dat is nu juist het principe van „Volkslux". De naam zegt het reeds. Dit is de zaak, die werkelijk degelijke luxe wil mogelijk maken voor gansch het Nederlandsche volk. — Gij brengt een mooie vaas mede, wij maken er voor U een mooie Lamp van, geheel gemonteerd, zonder beschadiging . . f 1.75

Moderne perkamenten Wandlichten in vele soorten vanaf 90 cent. Prima Electra **Strijkijzer**, ook geschikt voor de Tropen compleet. . . . f 2,95

„Volkslux", Boekhorststr. 157, Den Haag

Eenige passen voor de brug 5300

— HERSTELLINGSOORD —

„Huize Maria Emalia Dorrepaal"

gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving met grooten tuin en waterpartij Uiterst geschikt voor repatrieerenden en herstellenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. Pension f 3.— à f 4.— per dag. Prospectus met alle gewenschte inlichtingen worden, op verzoek, toegezonden door de Directrice: West-Vlietweg 115, Voorburg. 5235

PRACHTIGE PRIJSCOURANT GRATIS

Tweemaal per jaar (in Februari en in Augustus) zenden wij, uitsluitend aan particuliere bloemenliefhebbers, gratis onze fraaie, in koper-diepdruk uitgevoerde prijscourant, rijk geïllustreerd met natuurgetrouwe foto's. Deze prachtige en duidelijke handleiding voor het aanleggen en onderhouden van 'n bloementuin ligt ook klaar voor U! Vraagt spoedig Uw exemplaar aan bij:

N.V. L. Stassen Junior
Hillegom - Tel. 2257
Bloembollen - Planten - Zaden
ALLE ARTIKELEN WORDEN GELEVERD ONDER GARANTIE

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West" 5055

Corsetten voor zware figuren.
Corsetten voor sport. 5061
Elastiek Corsetten.
Corselets.
Buikbanden.
VRAAGT ONS VAKKUNDIG ADVIES.
MAISON
DE RIDDER
Heerengracht 52a
Den Haag - Telef. 110957

KLEERMAKERIJ ANT. DISVELD

NIEUWE SCHOOLSTRAAT 111 - DEN HAAG
TELEFOON 115190
Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West" 5234

P. van den Brul

VEENESTRAAT 15 DEN HAAG
HEEREN- en JONGENSKLEEDING
Speciale afdeeling voor KLEEDING NAAR MAAT
Stalen, modelboekjes en prijscourant op aanvraag. 5264

Wales Anthraciet 5302

If winter comes... met gure vlagen
Brengt „Abergpergwm" U warme dagen

Firma J. W. Cahen, Leiden
v. d. Werfstraat 4 Telefoon 2697

Cor van Meurs

Groote sorteering:
LEDIKANTEN
MATRASSEN
KARPETTEN
LINOLEUM enz.
en voor de Tropen o.a.
LEDIKANTEN met BALDAKIJN
Tule voor KLAMBOES - Kleurechte Gordijnstoffen
Alleen prima kwaliteiten — Lage prijzen
Den Haag
In de Jan Hendrikstraat 5149

C. VAN KAMPEN

Behangerij — Stoffeerderij
Verhuizingen 5037
Badhuisweg - APELDOORN

GEBR. VAN OOSTERHOUT - BREDA
GINNEKENSTRAAT 139 — BOSCHSTRAAT 10
TOLBRUGSTRAAT 12 — CERESSTRAAT 30
GINNEKENWEG 138 5291
KOLONIALE WAREN - COMESTIBLES - FIJNE VLEESCHWAREN - WIJNEN - ZUIDVRUCHTEN

Het werkprogram dat de Vereeniging Oost en West daarvoor heeft opgesteld en met ijver uitvoert omvat:

het verspreiden van populaire kennis van ons overzeesch gebied.

Zij laat daarover voor het Nederlandsche volk voordrachten houden; zij organiseert lezingen; zij maakt het mogelijk tentoonstellingen te houden.

Maar daarbij bepaalt zij zich niet. Tot die, bij uitstek cultureele taak, behoort ook de uitgave van het *Koloniaal Weekblad*, dat wij reeds noemden, en dat, van bevoegden, tal van mededeelingen en artikelen geeft over het zoo ontzachlijk uitgebreid gebied dat ten opzichte van onze „Overzeesche Rijksdeelen" te bereiken is.

Aan die uitgave van het *Koloniaal Weekblad* sluit zich aan, de *Leeszaal* der Vereeniging (Korte Voorhout 6), waar een keur van boeken over koloniale onderwerpen en de voornaamste leesorganen uit Oost- en West-Indië aanwezig zijn.

Te kust en te keur kan men daar te recht, om *up to date-nieuws* op te doen — maar ook om veel belangrijks uit het verleden te leeren kennen.

Wie er geweest is, zal, wat hier gezegd wordt, onderschrijven.

Maar de werking der Vereeniging Oost en West strekt zich nog verder uit. Zij bepaalt zich niet tot het *theoretische*. Zij is ook krachtig bezig op *practisch gebied*.

Op *practisch gebied* biedt zij Nederland allereerst aan een gelegenheid om inlichtingen te verkrijgen omtrent de mogelijkheid van het zoeken en vinden van een werkkring in Indië.

Haar *Informatie-bureau, onder de leiding van den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt*, bepaalt zich daartoe echter niet. Het geeft een aantal boekjes uit over Staats- en particuliere betrekkingen in Oost- en West-Indië — benevens over koloniale onderwerpen, die het veronderstelt dat de algemeene belangstelling kunnen trekken.

Bovendien heeft het ingesteld een *Comité voor Opleiding van Indische Jongelieden*, de z.g. Studie-Commissie, dat samenwerkt met de „Voorlichtings-Commissie" te Batavia — en Gouvernementsinstituut — ter voorlichting van studeerende *Indische Jongelieden*. *Oost en West* is daarbij, evenwel, *niet* blijven staan.

Zij heeft begrepen dat er ook een stoffelijke nood kan bestaan voor hen die in het verre en vreemde Holland komen studeeren.

Daarom stichtte zij een *Tehuis voor Indische Studenten* van alle landaarden. Dirdecteur de heer W. Meijer, Oud-Inspecteur van het Inlandsch onderwijs. Een man, dus cultureel bij uitstek bevoegd.

Zoo vereenigt de Vereeniging Oost en West dus voor de Indische Intellectueelen geestelijke voorlichting en stoffelijke hulp te samen.

De levenspraktijk heeft evenwel doen zien, dat er ook nog *andere* hulp voor naar Holland komende Indiërs noodig was. Behalve de Indische intellectueelen, komen hier ook vele Indische bedienden, die zonder betrekking met hunne belangen zeer verlegen zouden staan.

Voor hen riep de Vereeniging „Oost en West" een *Tehuis voor N. I. Bedienden, genaamd „Persinggahan"* in het leven. Onder leiding van den heer *F. de Munnik* vinden zij daar tijdelijk onderkomen, arbeidsbemiddeling en — last not least — *hulp* en *raad*.

Bij dat ales is het Rijksdeel West-Indië niet vergeten. Onder Voorzitterschap van Prof. Dr. Ph. C. Flu bestaat er, van wege de Vereeniging Oost en West, een *Commissie voor West-Indië* dat voorlichting geeft op maatschappelijk en cultureel gebied.

En nu zijn we er, denkt de lezer. Nog niet. Er komt nog iets zeer belangrijks en wel

de *Permanente Tentoonstelling* van producten van Indische Nijverheid, Kunstnijverheid en Huisvlijt (Boeatan, Heulstraat 19, Den Haag).

Presidente daarvan is Mevrouw de *Douair., Jhr. O. van Beresteyn—Tromp*.

Ofschoon niet rechtstreeks tot de instellingen der Vereeniging behoorende — Boeatan is een zelfstandige Naaml. Vennootschap — noemen wij haar in dit verband, wijl deze instelling op initiatief van het Bestuur der Ver. Oost en West indertijd in het leven geroepen is.

Meer misschien nog dan door iets anders, kan hierdoor een inzicht gekregen worden in de psyche en in het kunnen van de bevolking van dat groote Indië, dat op elk gebied zoo nauw met Nederland verbonden is.

De vraag of de Vereeniging „Oost en West" verdienste heeft ten opzichte van het doel, dat zij zich heeft voorgesteld, kan — dat blijkt alleen al uit de eenvoudige opsomming van wat zij *doet* — niet anders dan toestemmend beantwoord worden.

Wij, voor ons, wagen het dat woord *verdienstelijk* uit te breiden tot *nationale verdienste*. Want door op die wijze de banden met het „Overzeesche Nederland" te versterken, volbrengt „Oost en West" een taak, ook voor Nederland zelf, die van groote beteekenis moet wezen.

Een nader onderzoek van de resultaten van zoovelerlei verschillenden arbeid zou dat zeker uitwijzen. En mitsdien is het denkbeeld niet absurd te wenschen dat daaromtrent op grootere schaal dan thans in het *Koloniaal Weekblad geschiedt*, ervaringen en resultaten werden gepubliceerd.

Tegenover de ontbindende krachten, die thans overal werken, stelt de Vereeniging „Oost en West", op haar gebied de kracht, die ontstaat door *samenwerking, deskundige hulp* en *belangstelling*.

Factoren, die in onze dagen maar al te zeer gemist worden, op allerlei gebied.

Ook in dat opzicht is een enkel woord over den algemeenen toestand der Verdeeniging op hare plaats.

De Vereeniging telt thans *achttien* afdeelingen. In Nederland: *Amsterdam, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Bergen op Zoom, Breda, Deventer, Twente (zetel Enschedé), 's-Gravenhage, 't Gooi (zetel Hilversum), Groningen, Haarlem, Leiden, Nijmegen, Rotterdam* en *Utrecht*.

Zij is dus vrijwel over het geheele land verspreid.

Bovendien heeft zij nog 2 afdeelingen in West-Indië: *Suriname* en *Curaçao* en in Oost-Indië een hoofdvertegenwoordiger.

Een dergelijke Vereeniging met een zoo omvangrijke taak heeft natuurlijk een ‚breed" Hoofdbestuur noodig. Zij heeft die dan ook.

Het bestaat uit de heeren:

R. Zuyderhoff, Voorzitter; *F. van Peski*, onder-Voorzitter; *F. H. W. J. R. Logeman*, lid; *F. H. A. van der Brugh*, secr. Penningmr. Te samen vormende het Dagelijksch Bestuur.

Verdere leden zijn de heeren:

Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg (Den Haag); *M. Garschagen* (Amsterdam); *Prof. Nolst Trenité* (Amersfoort); *J. C. Baars* (Apeldoorn), *Mr. Drs. P. A. F. Blom* (Bergen op Zoom); *Dr. F. L. C. Alers* ('t Gooi—Hilversum), *Mr. J. Huges* (Arnhem); *W. Oxenaar* (Breda), *Dr. H. H. Zeylstra Fzn.* (Deventer); *J. J. Hansma* (Enschedé); *J. Franke* (Groningen); *J. A. van Hamel* (Leiden), *F. Röpcke* (Nijmegen); *J. C. Daubanton* (Rotterdam); *H. Somermeyer* (Utrecht).

Ziedaar een uiteenzetting van feiten, een opsomming van namen. Met een enkele opmerking er tusschen.

En nu komt de vraag tot het publiek van Nederland — *men* — tot de *Nederlandsche natie:*

Verdient de Vereeniging „Oost en West" uw steun?

Een ontkennend antwoord daarop zal wel niemand verwachten.

Toch is het noodig die vraag te doen, nu het is gebleken dat de crisis die wij beleven, ook van invloed is gebleken op de voorwaarden waaronder „Oost en West" in het *algemeen belang* werkt.

Er is een spreekwoord, dat *soms de zuinigheid de wijsheid bedriegt*.

In deze dagen mag daaraan wel eens herinnerd worden, nu tal van hoogst nuttige instellingen lijden omdat de waarheid van dat spreekwoord vergeten wordt.

Ook daarom wilden wij nog eens de beteekenis en de nationale verdienste van „Oost en West" onder de aandacht brengen.

H. A. RITTER.

De Wereld in Rechte Lijnen

DOOR
D. E. ZUIDHOF.

„Dat moet zoo iets zijn als de quadratuur van de cirkel", zal wellicht uw eerste reflex-geachte zijn na het lezen van den titel, „en dus iets onmogelijks". Door de welwillende ter beschikking stelling door den auteur van een volledig stel kaarten, hebben de leden van het Hoofdbestuur den 31sten j.l. ter vergadering bijeen, er zich van kunnen overtuigen, dat de grondgedachte waardoor de heer Zuidhof zich deed leiden niet alleen geen „onmogelijke" was, doch gevoerd heeft tot een resultaat waaruit véél en belangwekkends te leeren valt voor jong en oud, dat blijvend inslaat op het eerste

gezicht, tevens prikkelt tot nader onderzoek en aangenaam verrast door het vele dat dan „er uit gehaald" kan worden. De serie bestaat uit 8 wand-kaarten (90 x 70 c.m. groot) die als volgt systematisch gerangschikt zouden kunnen worden [1]. (1) Nederland; daarna (2) Europa, waarop natuurlijk volgt de verbinding van Europeesch Nederland met Aziatisch Nederland, d.w.z, (3) de route Nederland—Oost-Indië. Als (4) en (5) volgen dan het geheele gebied van Nederlandsch Oost-Indië en Java als het in vele opzichten voornaamste eiland. Vervolgens krijgen wij (6) de wereldkaart, (7) de grootteverhoudingen tusschen de Amerika's, Azië, Afrika en Australië en ten slotte (8) onze West.

Wat onmiddellijk opvalt is, dat de gevolgde methode zulk een duidelijk overzicht geeft van de *ligging* ten opzichte van elkander der verschillende deelen waaruit Nederland, respectievelijk Ned. Oost-Indië, Europa, Azië, Amerika enz. enz. bestaat. Al heel gauw ontdekken wij dan verder, dat ook hun *grootten, bevolkings-dichtheden* en het *aantal inwoners per K.M.*[2] van elke provincie (Nederland), residentie (Java), Eiland (O. en W. Indië) of rijk (Europa) gemakkelijk van de betrokken kaarten af te lezen zijn. Ten slotte is het Zuidhof, als eerste en eenige, voor zoover ik weet, gelukt om eindelijk tot een reëel begrip voor jong en oud te maken de zinlooze uitdrukkingen van: Java is 4 x Nederland, Sumatra is 13 x Nederland, enz. enz., uitdrukkingen die alevel meer dan een halve eeuw reeds den kinderen ingeprent en door hen op lateren leeftijd nagebouwd werden, hoewel niemand ook maar eenigermate vermocht er zich een werkelijk begrip van te vormen, welke uitgestrektheid lands nu eigenlijk wel met 2 x Nederland, 4 x ... of X x Nederland overeen zou kunnen komen.

Behalve deze wandkaarten heeft Zuidhof ook nog bij dezelfde uitgevers[2]) doen verschijnen een atlas, die behalve de reeds genoemde kaarten nog veel ander wetenswaardigs bevat, als b.v. de gemiddelde hoogten der continenten en diepten der zeeën, de verdeeling van land en water op aarde, de projectie van Ned. Oost-Indië op Europa enz. enz.

Natuurlijk zouden hier en daar wel kleine opmerkinkjes gemaakt kunnen worden, zoo b.v. dat met de voorstelling van Europa, Afrika, Azië en Australië als rechthoekige blokken best accoord kan worden gegaan, maar dat het voorstellingsvermogen toch wel onnoodig geweld aangedaan wordt door de beide Amerika's tezamen als één lange rechthoek voor te stellen, terwijl best b.v. twee en dan niet in elkaars verlengde gelegen rechthoeken gebezigd hadden kunnen worden zonder dat zulks de bedoeling dezer voorstelling — de grootten der continenten ten opzichte van elkander te doen uitkomen — in het minst geschaad zou hebben.

Maar dit zijn, zooals gezegd, kleinigheden. Het grondprincipe en zijn uitwerking mogen goed, origineel en alleszins geslaagd geacht worden, zoodat het resultaat geworden is een uitstekend en vooral belangstelling opwekkend leermiddel, bedoeld — waarschijnlijk — voor de jeugd, doch van evenveel waarde voor ouderen, weshalve niet alleen een kennismaking maar ook een ernstige beschouwing van Zuidhof's arbeid in wand-kaarten en atlas vastgelegd voor de school als in het gezin met volle overtuiging ten zeerste aanbevolen wordt.

Ten slotte nog een enkel woord over de uitvoering. Hierover kunnen wij kort zijn, daar deze, gelijk gezegd, van Joh. Enschedé en Zonen te Haarlem is. Dus prima.

Voor belangstellenden is de atlas ter raadpleging in onze leeszaal nedergelegd, terwijl de wandkaarten *tot, uiterlijk, het einde van dit jaar,* eveneens voor dat doel ter beschikking zullen blijven op ons hoofdkantoor, Korte Voorhout No. 6, alwaar zij na persoonlijke aanmelding bij den Alg. Secretaris, geraadpleegd kunnen worden.

C. G. S. S.

---

[1]) In de aankondiging van het werk door de uitgevers is de volgorde der wand-kaarten een andere dan die der kaarten in den atlas van den heer Zuidhof. Wij verkiezen en volgen de volgorde van den atlas.

[2]) Joh. Enschedé en Zonen, Haarlem.

De waarde van het zilver in verband met Indië.

Onder de Oost-Indische Compagnie is er met het muntwezen geducht gesukkeld. De Compagnie vond in Indië Spaansche realen als meest gangbare munt, die toen in Nederland gelijk gerekend werd met twee guldens en vijf stuivers, gedurende het twaalfjarig Bestand geleidelijk verhoogd tot twee guldens en acht stuivers; een reaal was ruim 25 gram zilver. Hoewel in den loop van de 17de eeuw de gulden als rekeneenheid reeds veel gebruikt werd, duurde het toch tot het begin der 18e eeuw, voordat de rijksdaalder de algemeen gangbare munt werd.

Geheel Zuid-Oost-Azië hechtte aan deze muntwaarde en doet het nog. Goud werd wel als sieraad op prijs gesteld, maar voor de geldcirculatie heeft het in dat deel der wereld nooit belang gehad.

Toen Nederland in 1816 tot den gouden standaard overging, volgde dan ook Indië dit voorbeeld niet op. In Nederland was de gouden standaard geen succes, en bij de muntwet van November 1847 werd de enkele zilveren standaard weder in Nederland ingevoerd. In Indië was door Van den Bosch het muntwezen in een treurigen toestand gebracht, doordat hij bepaalde, dat alle betalingen in koper geld ongelimiteerd wettig waren. Daardoor werd zilver aan de circulatie onttrokken en opgepot en verborgen. Zoodra Nederland tot het zilver terug keerde kon de G. G. Rochussen in Indië het geldwezen weer in orde brengen; hij bepaalde dat recepissen op Nederlandsche zilverwaarde betaald zouden worden en bracht het koper terug tot de rol van pasmunt. Niemand hoefde meer dan 600 duiten in koper, dat was toen *f* 5 aan te nemen. Weldra volgde de Indische muntwet van 1854, waarbij de gulden van 0.945 gram fijn zilver standaard munt gemaakt werd.

In 1872 meende de Staatscommissie, die in Nederland omtrent de munt adviseeren moest, dat in Nederland de gouden standaard moest worden ingevoerd, doch in Indië de zilveren standaard gehandhaafd moest blijven. Dit werd echter niet vast gehouden, omdat het onbillijk was, dat dezelfde gulden in Indië een andere waarde zou krijgen dan in Nederland en in 1878 werd in Indië het Nederlandsche systeem van den zoogenaamden hinkenden standaard aangenomen.

Echter bleef Indië gelegen temidden van landen, die alle den zilveren standaard bleven behouden en er werden zeer vele contracten gesloten, die de voorwaarde inhielden, dat betaling in een of andere zilveren munt geschieden zou. Naarmate er meer landen tot den enkelen gouden standaard overgingen en de bimetalisten minder en minder aanhang hielden, werd de zilveren munt van verscheiden landen gedeprecieerd. Britsch-Indië had zijn roepy, die aanvankelijk evenals de dollar ongeveer *f* 2,50 waard was, doch meer en meer daalde, doordat Engeland zelf den gouden standaard had; totdat eindelijk in 1898 de roepy werd gestabiliseerd op 80 cent (een shilling 4 pence). De Singapore dollar werd in 1900 gestabiliseerd op *f* 1,40 (2 shilling 4 pence) Mexicaansche en Amerikaansche zilveren dollars werden echter niet gestabiliseerd en leveringscontracten tegen betaling in zilver bleven dus riskant.

Een voorbeeld van het verlies, dat men lijden kon op dergelijke contracten: De geheele oogst van zeker koffieland in het Oosten van Java werd in 1889 naar New-York verkocht voor 25 jaar tegen een prijs per pond van 25 ct. hooger dan de marktprijs telken jare op het tijdstip der levering zou zijn. Voor den planter leek dit contract zeer voordeelig en een erkenning van de uitstekende qualiteit van zijn koffie. Echter werd in Amerika in 1890 de Sherman-act afgekondigd en gevolgd onder president Cleveland, door het aannemen van den gouden standaard, met het gevolg, dat de koffie daarna betaald werd in zilveren dollars, zooals bedongen, doch deze waren slechts een weinig meer dan 2/5 van de nominale waarde geworden. Het heeft een zware afkoopsom gekost, om van het 25-jarige contract af te komen.

Gedurende den oorlog is de daling der waarde van het zilver niet voortgegaan; integendeel begon in vergelijking met het goud, dat constant bleef op een prijs van ongeveer *f* 1650 per K.G., de waarde van zilver te stijgen. Mogelijk kwam dit doordat de landen, die den zilveren standaard nog behouden hadden, in veel sterkere mate als leveranciers optraden en betaling in zilver wenschten.

Engeland, dat in de laatste oorlogsjaren ten achter geraakt was, zoowel met betalingen als met aanmunting van zilveren munt in zijn ontzaglijke Aziatische gewesten, kocht einde 1918, begin 1919, bijna den geheelen oogst aan zilver van een geheel jaar en deed al zijn betalingen in Britsch-Indië en verder in zilveren munt; loonen, leveranties en soldijen werden in zilver betaald. Het gevolg was, dat de vraag naar zilver snel steeg en zelfs kwam boven de nominale waarde van het zilvergeld.

De Javasche Bank stelde voor het publiek zilveren

staafjes van *f* 5, en *f* 10 verkrijgbaar, om te voorkomen, dat guldens en rijksdaalders versmolten zouden worden en ons muntwezen in Indië daardoor gevoelig zou worden getroffen. Want nog steeds was zilvergeld ook in ons Indië het eenig gewilde betaalmiddel.

Engeland nam in 1920 het besluit, zilveren munt van 50 % fijn zilver te munten, ook al om te voorkomen, dat de zilveren munt in Zuid-Azië aan de circulatie onttrokken zou worden, en met de bijbedoeling, om door omsmelting van de munt een groote hoeveelheid zilver vrij te krijgen en winst te maken, door dit zilver te verkoopen. Nederland had reeds in 1919 bij de wet de mogelijkheid gemaakt om guldens en rijksdaalders te slaan van 70 % fijn, doch eerst in het laatste jaar is ten aanzien der guldens dit besluit geheel doorgevoerd, hoewel er thans geen gevaar meer bestaat voor versmelting van onze guldens en thans de verkoop van zilver niet veel winst kan opleveren.

De waarde van zilver is verder en verder gedaald. In 1920 ging Fransch-Indo-China tot den gouden standaard over; in 1927 ook Britsch-Indië.

Al het goud der wereld, voor zoover het niet voor sieraad noodig is, wordt opgepot bij de groote circulatie-banken en het zilver verliest meer en meer aan waarde; de laatste beursnoteering is *f* 22,50 voor inkoop, *f* 27,50 voor verkoop per K.G. fijn zilver.

In China, Britsch-Indië en ook in ons Indië is veel meer zilver, dan er in den vorm van geld circuleert. Al deze bewaarde schatten zijn in waarde het één vierde van wat ze een tiental jaren geleden waard waren. H. Dunlop schat de achteruitgang in koopkracht van de bevolking in genoemde landen op zes duizend millioen gulden, en schrijft de toename der welvaart in de jaren 1919 en 1920 over de heele wereld toe aan de toen toenemende koopkracht door de zilvermanipulaties van Engeland, evenals hij de malaise der laatste jaren stelt op rekening van de achteruitgang van de waarde van zilver sedert 1927.

Dat het oppotten van zilver werkelijk geschiedt, kan uit het volgende staaltje aardig blijken, zij het ook, dat dit slechts een voorbeeld op kleine schaal is: In 1910 was in Deli de muntverzuivering afgeloopen, d.w.z. dat enkel nog maar Nederlandsch geld wettig betaalmiddel was en de Singapore dollars verder enkel in Singapore ontvangen werden en dan nog maar voor *f* 1,40. Vele Bataks konden niet aannemen, dat deze maatregel van langen duur zou zijn; zilver is zilver, en ze stopten hun spaarpot in den grond. Nu in 1931 kwam er nog, bij het overlijden van een dorpshoofd daar, zulk een spaarpot aan den dag van 30.000 Singapore dollars en enkel omdat een der arfgenamen minder conservatief was, ging hij er mee naar Medan, om naar de waarde ervan te informeeren en als het niet al teveel zou tegenvallen, dat zilver in te wisselen.

Door het toenemen van het giro-verkeer en het vloeien van goud naar enkele landen, beginnen de beroemde economisten hoe langer hoe meer te gevoelen voor het afschaffen voor den gouden standaard; zij zijn a-metalisten geworden in tegenstelling met het veroordeelde bimatalisme en het mono-metalisme der latere jaren. Intusschen zou het niet de eerste keer zijn, wanneer de theoretici zich bleken te vergissen en is het wel niet goed voor tegenspraak vatbaar, dat het in elk geval voor ons Indië en de daaromheen gelegen landen een zegen zou zijn, als de waarde van het zilver ging stijgen.

In den Amerikaanschen senaat is reeds aangedrongen op het houden van een wereld-conferentie over zilver. Onze landgenoot Sir Henri Detering, brak ook een lans voor weder-appreciatie van het zilver; en de landen die nog aan den zilveren standaard vasthouden, China, Mexico, Honduras, Abessinië en nog enkele zouden juichen, wanneer zoo iets geschieden kon. Met de stijging van de zilverwaarde zou tevens de koopkracht stijgen van meer dan een milliard menschen en de welvaart van ons Indië zou ten zeerste gebaat zijn.

Van Week tot Week.

Van Maandag 9 tot Zondag 15 November.

Er is te Batavia een comité gevormd onder leiding van Inheemsche journalisten, die voornemens zijn een fonds te stichten, voorstellingen te organiseeren enz., teneinde den nood van duizenden werklooze geschoolde Inlanders te verlichten

In een regeeringsbrief aan de hoofden der departementen wordt medegedeeld, dat persberichten via Aneta moeten worden doorgegeven, aangezien het den gouverneur-generaal gewenscht voorkomt, dat deze regeling, welke in de practijk volledige voldoening heeft gegeven en waardoor het Landsbelang gediend is, ook voor niet van de regeering afkomstige berichten wordt gevolgd.

Ingediend zijn de ontwerpen voor heffing van 40 opc. op de inkomsten- en vennootschapsbelasting.

Naar verluidt zou bij het bureau voor de bestuurshervorming de samentrekikng van de gouvernementen Soerakarta en Djokjakarta tot een gouvernement der Vorstenlanden worden overwogen. Het is nog niet zeker dat zulks in 1932 zal kunnen worden uitgevoerd, daar de wenschen der zelfbesturen hier zeer wegen, en bezuininging niet raadzaam wordt geacht indien dit gaat ten koste van de goede verstandhoudingen.

Het reizigersvervoer van de spoor- en tramwegen op Java daalde met 19 pct., het goederenvervoer met 14 pct. Voor de buitengewesten waren deze cijfers voor de S.S. resp. 34 en 30 pct. en voor de Deli Spoor 47 en 24 pct.

De Deli Spoorweg Mij. heeft evenals de tabaksmaatschappijen afstand gedaan van het klachtrecht ten opzichte van contractkoelies, welke 15 pct. van het personeel der Mij. vormen, daar de tariefwet der Vereenigde Staten eveneens den invoer verbiedt van goederen, vervoerd door een lichaam werkend met z.g. gedwongen arbeid.

De Associatie van Vereenigingen van Academici besloot met de regeering samen te werken terzake van de positiewijzigingen, o.a. de herziening van het Bezoldigingsbesluit en het verlofreglement. De nieuwe koers maakt een punt van bespreking uit voor de audiëntie, welke de gouverneur-generaal op 25 dezer aan het dagelijksch bestuur der Associatie zal verleenen.

Het departement van onderwijs besloot tegen 30 Juni 1932, alle ambtenaren van de C-groep, bij lager-, middelbaar- en hooger onderwijs en departementspersoneel, met ten minste 25 dienstjaren en ten minste 50 jaar oud, te doen afvloeien. Deze maatregel beteekent, dat in Indië 70 personen zullen worden ontslagen. Het aantal met verlof in Nederland vertoevenden wordt nagegaan.

Dr. von Kühlewein te Ambon, teruggekeerd van een inspectie naar Hollandia en Manokwari, rapporteerde dat in Hollandia een zware malaria heeft geheerscht, welke sinds Augustus bedwongen werd, hoewel de gezondheidstoestand nog ongunstig is. Het percentage met malaria besmetten is zóó hoog, dat de kolonisatie ernstig bedreigd wordt, vooral omdat de meeste kolonisten niet voldoende de medische voorschriften volgen. Over de kolonisatie in Manokwari heeft hij een gunstiger oordeel, doch spoedig wordt overproductie verwacht van tabak, groenten, enz., waarvoor geen koopers zijn.

De P. P. P. K. I. maakt principieel bezwaar tegen de strekking van den arbeid der commissie-Spit inzake toekenning van meer grondrechten aan Indo-Europeanen. Dit is inderdaad een vraagstuk vol van gevaarlijke voetangels en klemmen. Zoo zou o.m. weldra kunnen blijken dat wat aan Indo-Europeanen toegestaan wordt moeilijk — of niet — aan Indo-Chineezen — Arabieren — Japanners, enz., enz. geweigerd worden kan.

Naar verluidt zou van Britsch-Indische zijde weder belangstelling voor aankoop van suiker worden getoond en werden er in deze maand 50.000 ton melasse daarheen uitgevoerd. Verder zijn twee stoomschepen van de K. P. M. naar Hongkong en een naar Sjanghai gecharterd door de Java-China-Japan-lijn in verband met de bespoediging van den suikerafvoer wegens de dreigende verhooging van invoerrechten in China.

Het kantoor van den adviseur voor Japansche Zaken blijft voor 1932 gehandhaafd.

De redactie van De School is gewijzigd. De heer Neyenhuis, oud-voorzitter van he N. I. O. G., vervangt den heer Vliegen. Commentaar overbodig.

De voorzitter van de A. V. R. O. S., Mr. H. Kolkman uit Europa teruggekeerd, is met den secretaris naar Batavia gevlogen, in verband met de tot den directeur van justitie gerichte vraag inzake loonsverlaging onder de loopende koelie-contracten.

Benoemd tot lid van den Volksraad (vacaturde ir. C. Menschaar) mr. H. Kolkman, voorzitter van de A. V. R. O. S.

Men meldt, dat het Indo-Europeesch Verbond bezwaren aanvoerde tegen stopzetting van de aanneming van Indo-Europeanen als lichtmatroos; deze blijft thans gehandhaafd, doch wordt beperkt tot de helft van het vroegere aantal.

Bandoen. De regeering heeft aan den dir. v. G. B. herziening verzocht van de ontwerpen voor de wegverkeerswetgeving. Alle aangelegenheden van doorgaand verkeer zullen centraal worden geregeld. Nopens de autodiensten wordt een stelsel van vergunningen aanvaard. Indiening van de herziene ontwerpen bij de regeering wordt in Januari a.s. verwacht.

Opgericht is te Batavia de Studiegroep voor Documentatie en Registratuur door de Factory der Ned. Handel Mij., de Kon. Paketvaart Mij., de Nederland, het Centr. Kantoor voor de Statistiek, de gemeente en verschillende departementen. Het doel stemt overeen met dat van het Ned. Instituut voor Efficiency en wat het laatste betreft, met dat, hetwelk sedert kort ter hoogste plaatse te Buitenzorg gesteld wordt.

Vastgesteld is een ordonnantie tot vermindering van de subsidies aan het bijzonder onderwijs en van het salaris der leerkrachten bij dat onderwijs. Het heet dat een gecaligrafeerd exemplaar aan den Min. v. O. K. en W. te Den Haag, zal worden aangeboden, alsmede aan de leden van de Commissie Rutgers.

De 13e dezer in het gebouw der Ned. Handel-Mij. te Amsterdam gehouden vergadering van de leden der Vereenigde Javasuiker-Producenten, heeft overeenkomstig het bestuursvoorstel besloten, om de verlenging van de overeenkomst met de leden voor den inbreng van hun suiker in de Vereenigde Javasuiker-Producenten in een nader te beleggen ledenvergadering te behandelen.

Het Verbond van Vereenigingen van Landsdienaren heeft nogmaals bij den gouverneur-generaal een rekest ingediend inzake de benoeming van een lid van den Volksraad voor de behartiging van de ambtenaarsbelangen; het beveelt aan de heeren Kusters en Neyenhuis, resp. leider van het Comité van Actie inzake de salarisverlaging en redacteur van De School.

Met instemming is het pleidooi van den Suikerbond begroet om de ontslagen employé's op ondernemingen in de ondernemingswoningen te laten wonen. Men wijst op de moreele en sociale gevolgen van het naar de stad drijven van deze werkloozen.

De studenten aan de Rechtshoogeschool te Batavia hebben een consultatiebureau opgericht, dat gratis rechtskundige adviezen zal geven. Wij hopen dat de betrokkenen er werkelijke baat bij zullen vinden.

Gepubliceerd is een officieele oproep van de begrootingscommissie aan de vakorganisaties, die gehoord willen worden. De heeren ir. Wellenstein en Meyer Ranneft zijn daartoe aangewezen.

Een Bestuursvergadering van den B. E. N. I. S. O. te Den Haag heeft verschillende bezuinigingsvoorstellen behandeld. Concrete voorstellen dienaangaande, welke de zienswijze dezer vergadering weergeven o.a. aangaande de salarisverlaging, zijn naar Indië gezonden. Uit den aard der zaak zal de beslissing over deze kwestie in Indië worden genomen, daar men in de eerste plaats daar beter op de hoogte is van de omstandigheden en deze laatste zich bovendien bijna dagelijks wijzigen, zoodat de desbetreffende besluiten doeltreffender zullen zijn wanneer zij genomen worden door het Alg. Syn. v. Suikerfabr., Java Suiker Werkgevers Bond en Bestuur van de Suikerproefstations.

De vergadering van de B. E. N. I. S. O. werd bijgewoond door mr. Luyten, voorzitter van het Suiker Syndicaat te Soerabaya, thans met ziekteverlof in Europa. Mr. Luyten keert in Februari a.s. naar Indië terug en zal het voorzitterschap van het Syndicaat dan weer overnemen van mr. Jongejan (voorzitter van den B. E. N. I. S. O.), die tijdelijk de functie van mr. Luyten in Indië waarneemt en na zijn terugkeer zijn oude taak zal hervatten, thans waargenomen door mr. Hartman.

Onlangs is de grootste zending rubber, welke ooit in eens verscheept werd, n.l. 7100 ton, met het s.s. Siljested naar New York gegaan. Gelijk men wet, staat dit schip buiten de conferentie en is het met zijn tarieven beneden die van de conferentie-lijnen gebleven.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Het einde der Koloniale Tentoonstelling te Vincennes.

Parijs, 15 Nov. '31.

De Parijsche Koloniale Wereldtentoonstelling, waarover iedereen gelezen en gesproken heeft, zelfs al was men er geen ooggetuige van, behoort sinds heden al weer tot de geschiedenis. Wij leven snel, het is alsof de belangrijke gebeurtenissen elkaar vlugger dan ooit opvolgen en daardoor ook de tijdsruimten tusschen die verschillende gebeurtenissen al korter worden. In 't niet bijna ongeloofelijk, dat deze expositie langer dan zes maanden geduurd heeft, 't lijkt ons nu alsof de openingsplechtigheid verleden maand plaats vond en verleden week pas die van ons nieuwe Paviljoen, toen na den noodlottigen brand, de puinhoopen slechts enkele dagen te zien waren geweest. En toch is er in dien tijd zoo ontzaglijk veel gebeurd, niet alleen op, maar vooral door deze tentoonstelling. Maarschalk Lyautey mag tevreden zijn over dit zijn kunstwerk, ook op organisatorisch gebied, hetgeen, volgens zijn levensbeschrijver, den bekenden Franschen auteur, *André Maurois*, dan ook volkomen in zijn lijn ligt. Reeds van jongs af, heeft hij den naam van „Opbouwer", welke hij gedurende al zijne expedities in de Fransche koloniën steeds hoog hield. Overal, waar hij als militair chef eenigen tijd vertoefd heeft, liet hij sporen achter van heilzame vredeswerken, heeft hij wegen en steden doen bouwen, naar door hemzelf ontworpen plannen, doch geheel in den geest en bouwtrant der inboorlingen, want Maarschalk Lyautey was niet alleen een diplomatiek strijder, die zoo min mogelijk van de wapens gebruik maakte, doch is nog altijd bovenal een kunstlievend mensch, met een warm hart voor alle volksuitingen op artistiek gebied. Ook bij de inrichting en uitvoering dezer tentoonstelling zijn deze, zijne groote hoedanigheden, te onderkennen geweest. Zijn hoofddoel daarmee: de menschheid in het algemeen en de Franschen in het bijzonder beter op de hoogte te brengen van den enormen arbeid ten algemeenen nutte, welke er overal op koloniaal gebied nog te doen valt, in broederlijke samenwerking, heeft hij er stellig mee bereikt.

Geen wonder, dat de stad Parijs zich gedrongen gevoelde, vóór het sluiten der tentoonstelling, waarvan ook zij zooveel geprofiteerd heeft, een schitterend huldigingsfeest te geven in het fraai met bloemen versierde stadhuis, ter eere van den grooten Maarschalk, aan wien bij die gelegenheid de mooiste gouden medaille der stad geschonken werd, welke nog maar aan zeer weinige, vermaarde persoonlijkheden te beurt is gevallen.

Le tout Paris was bij dit feest tegenwoordig, met de verschillende afgevaardigden van alle landen, ter tentoonstelling vertegenwoordigd, die om strijd de hartelijke woorden toejuichten, door den burgemeester van Parijs tot den heer Lyautey gericht, eindigend met den welsprekenden slotzin:

„Ingrate patrie, disait Scipion, devant les dédains dont Rome avait payé ses triomphes. Plus reconnaissant que la Cité antique, le Paris moderne s'incline aujourd'hui avec joie et affection, Monsieur le Maréchal, devant le second Africain qui, après avoir donné des Empires à son pays, a offert à la Métropole l'image fidèle d'un monde où règne la paix française".

Voor dit werk mogen wij hem allen dankbaar zijn. Ook wij, Nederlanders, die, naar beste krachten, het onze hebben bijgedragen tot het welslagen dier Koloniale wereldtentoonstelling — niet alleen op sociaal- en economisch-, maar ook op kunstgebied — hebben reden den heer Lyautey dankbaar te zijn dat hij ons daartoe in de gelegenheid heeft gesteld. Oprecht gemeend was de lof der meeste bezoekers die de Nederlandsch-Indische Afdeeling — waartoe tevens „Boeatan", in het Minangkabausche Adathuis, behoorde — als het allermooiste roemden.

De Franschen verstaan de kunst der welsprekendheid bij uitnemendheid, meer dan eenig ander volk. Dit is wederom bij alle openbare samenkomsten ter Tentoonstelling gebleken en gelukkig zijn zij na den oorlog bezig, zoetjes-aan hun verloren gewaanden goeden smaak ook op ander gebied te herwinnen. Er viel, zoowel op de tentoonstelling

als bij de winkel-uitstallingen en in de huizen van Parijs zelve, heel wat ook op modern Kunstgebied te bewonderen, uit Frankrijk en zijne koloniën afkomstig, terwijl zij zich zeker niet onbetuigd laten in lof over anderer prestaties, welke zij naar waarde weten te schatten. Daarvan weten o.a. „Boeatan"-dames mee te praten, die dit in het Sumatra-huis dagelijks vernamen. Waren de financieele toestanden over de geheele wereld niet zoo achteruitgaande, dan zou er van de tentoongestelde producten der Indonesische Volkskunst zeker nog meer verkocht zijn.

Toch heeft de Parijsche correspondent van „Het Vaderland" gelijk, die naar aanleiding van een door „Boeatan" te Vincennes op j.l. Donderdag-middag gegeven „Afscheidsthee", o.a. schreef:

„Als het Indische restaurant finantieel den meesten opgang maakte, dan mag ook Boeatan tevreden zijn met haar succes. Naast zooveel kermisbazaruitstallingen stak het gunstig af. Veler oogen openden zich voor de sier-schoonheden. Op zeker oogenblik kregen de dames de bevlieging gebatikte hoofddoeken te koopen en deze als tulbanden om heur hoofd te wikkelen, welke kunst van de Maleische bedienden aan den overkant werd afgekeken. Het scheelde weinig of Boeatan had in concurrentie met het Keizerin-Eugénie-hoedje, een nieuwe mode gelanceerd! [1]).

„Het is droevig te denken, dat zooveel uitgestalde schatten: wajangpoppen, krissen, batiks en ikatlappen voorgoed naar het moederland zullen verhuizen. [2])

„Wij zullen de hoog-dakige Sumatraansche ark, getuige van het matriarchaat, waar elke uitgehuwde dochter haar eigen vleugel bijbouwt, ten zeerste missen in de mooie omgeving van het meer Daumesnil".

„En wat zal er met het zoo kundig-gesneden en gekolorijnde huis geschieden? De Haagsche burgemeester wilde het overpoten naar de residentie, maar het vervoer kost te veel. Ook Amsterdam deed een bod. Laten wij hopen, dat deze zeldzame exotische silhouet tenminste voor afbraak blijft bewaard.

„Doch bestaat er geen mogelijkheid de Indische ark voor Parijs te behouden? Niet alleen als verkoophuis onzer Oostersche kunstnijverheid, maar tevens als theehuis of liever nog als rijsttafelrestaurant? Een heele élite is aan ons gastronomisch palet gewend en de verfijnde *Eugène Marsan* schreef een ode vol lof op ons brooze garnalenbrood. Als men in Parijs een culinaire wereldreis wil maken, mag Java als tusschenstation toch zeker niet ontbreken. En na smakelijk gegeten te hebben, komt men vanzelf in de verleiding een stukje van het décor mee te nemen. Via den mond naar het oog? Is het geen voor de hand liggende weg? [3])

„Indien wij in de Cité der Informations of in het toekomstige Maison des Colonies een eigen economischen inlichtingsstand bewaren, dan is dit niet genoeg; kunst en fantasie vragen om minder droge getuigenissen uit Insulinde en hiervoor lijkt Boeatan de aangewezen tempel."

Wij behoeven, naar wij meenen, toch de hoop nog niet geheel op te geven, dat de geheele Nederlandsche afdeeling naar Nederland wordt overgebracht. Onze Gezant te Parijs voelde er warm voor en zou er nog eens zijn best voor doen.

Moge het gelukken!

[1]) Gelukkig is 't niet toteen *„mode"* gekomen; waarschijnlijk omdat die echte batik hoofddoeken niet dadelijk bij honderd- of duizendtallen te koop waren. „Mode" toch is een voorbijgaande gril, terwijl de Javaansche batikkunst duurzame bewondering en waardeering verdient. Red.

[2]) Wie weet verrijst er niet eens een filiaal van Boeatan in Parijs, als een vermogend belangstellende er eens een beginfondsje voor over had? Red.

[3]) Deze heeft Boeatan immers reeds sedert jaren bij hare Toonkamers in Heulstraat 19, toegepast, niet zonder succes! Anders had Boeatan ook niet op deze wijze deel kunnen nemen aan de Parijsche Tentoonstelling. Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Ned.-Indië in de internationale sfeer.

Hij, die heeft ervaren dat de typisch locale sfeer uit Ned.-Indië verdween en dat dit land en zijn belangen in de jongste periode zijner historie zijn getrokken in *de internationale sfeer*, vindt — n. h. o. van het *Soer. Hbl.* (10/10, 2de bl. *Z.*) — telkenmale opnieuw in de gebeurtenissen aanleiding, acht te geven op het snelle tempo waarin deze gang zich ontwikkelt. De koloniale belangen der Westersche volken vertoonen niet slechts groote overeenkomst in de periphere, doch ook in de kernen; een streven naar onderling contact is aan den dag getreden. Een ruime toepassing der principes van de „open deur" haalde geleidelijk meer Ned.-Indië uit het typisch Hollandsch verband, en de wederzijdsche uitwisseling van koloniale ervaring op het veld der wetenschap en op dat der politiek, bracht snel tot meer onderlinge waardeering. Op dit gebied mocht Nederland in vele talen en velerlei accoorden den lof hooren van zijn kolonialen arbeid. Dit is van belang in eene periode, welke zich kenmerkt door internationale beoordeeling van, en beslissing in koloniale vraagstukken. *Wij moeten vooral der wereld toonen, dat wij de beste rentmeesters zijn over dezen Archipel.* De open-deur-politiek moge in tijden als deze ook enkele bezwaren meebrengen, de aanvaarding hiervan is eene assurantie-premie voor internationale veiligheid. De pan-Aziatische opleving moest op den duur in de Westersche wereld een gevoel van grooter saamhoorigheid wekken. *Het bezoek van minister Reynaud* aan Ned.-Indië is één der markante punten in het begin der ontwikkeling van de internationale samenwerking. Het *Soer. Hbl.* roept hem „welkom" toe, wijl hij de vertegenwoordiger is van Frankrijk, de natie aan welker grootsch kultureel werk de gansche wereld zooveel heeft te danken, en omdat zijn bezoek eene demonstratie is van belangstelling en waardeering op het terrein van den kolonialen arbeid, welke voor de Westersche landen nog lang niet is geëindigd.

Onderwerpen van internationaal belang worden besproken o.a. door het *Soer. Hbl.* (5 t/m. 10/10, 1ste bl. Correspondenties van „Villanus" e. a.; 24/9 en 7/10, 4de bl. „Mekka en Medina"; 9/10, 4de bl. „Een Yankee-probleem"), *De Loc.* (3/10, blz. 3 „De Sojaboon", II; blz. 31 „Harbin"; 7/10, blz. 3 „Z. Exc. Reynaud") en de *Java-Bode* (8/10 „Moskou en het Britsche Rijk"; 8 en 10/10 „Om den Pacific"; 9/10 „De Mandsjoerijsche driehoek", *O.*; 3de bl. „Zuid-Afrika").

De crisis.

Indien de wereldhuishouding zich in evenwicht bevindt, zal automatisch de goudtoestrooming naar een land, aldaar een prijsstijging doen ontstaan, die den goederen-import in dat land stimuleert en den export uit dat land doet verminderen, waardoor weer een tendens tot goudafvloeiïng in het leven wordt geroepen, die aan de toestrooming van geel metaal een einde maakt. Onder de huidige omstandigheden staan echter tal van factoren een dergelijke automatische werking in den weg. De belangrijkste wordt gevormd door het feit, dat sinds den oorlog de goudbeweging niet meer uitsluitend door economische, maar ook door politieke factoren, in den vorm van herstelbetalingen en aflossing van oorlogsschulden, is beïnvloed geworden. De grootte van deze betalingen maakt het voor de debiteurlanden onmogelijk door een goederenexport de goudafvloeiïng tegen te gaan. In de crediteurlanden treedt echter geen prijsstijging op, omdat een zeer groot deel van den goudvoorraad in Frankrijk en de Ver. Staten werkeloos in de kelders der centrale Banken blijft liggen. Deze goudopeenhooping staat feitelijk gelijk met een vermindering van den wereldgoudvoorraad. Vandaar dat tal van economisten, o.a. prof. G. Cassel, krachtig pleiten voor een mobiliseering dezer goudvoorraden. *Een andere oplossing van het goudvraagstuk* wordt — volgens de *Deli Crt.* (13/10, 4de bl.) — bepleit door de voorstanders van *de wederinvoering van den dubbelen standaard.* Door de stabilisatie van den zilverprijs, als gevolg van de invoering van het bimetallisme, zou een eind gemaakt zijn aan *de daling van de koopkracht der bevolking in Britsch-Indië en China.* De zilverprijs moet zich dan op het gestabiliseerde niveau kunnen handhaven; dit juist moet echter ten zeerste in twijfel worden getrokken. Het geldstelsel heeft een zeer grooten invloed op de conjunctuur, doch ook andere economische factoren hebben de huidige depressie teweeggebracht. Deze economische factoren wortelen voor een zeer groot deel in politieke omstandigheden; met name oefenen de kwestie van de herstelbetalingen en de aflossing der oorlogsschulden een verstorenden invloed.

Voorgesteld is het bijeenroepen van een conferentie, ten doel hebbende de wederinvoering van het bimetallisme in de voornaamste landen der wereld. N. h. i. van het *Soer Hbl.* (5/10, 2de bl. *B.*) een geweldig vraagstuk. Het afstooten van het zilver als standaardmetaal heeft groote ellende veroorzaakt; het gevolg was overproductie, groote prijsdaling en groote daling van koopkracht of bezit van honderden millioenen *in Azië*, die reeds sedert eeuwen op het zilver ingesteld waren. *Ned.-Indië's zilveren munten* hebben slechts een gehalte van 0.720 tegen voorheen van 0.945. Eenige jaren geleden is men zelfs op het idee gekomen om de zilveren munten geheel te vervangen door waardelooze nikkelen munten, welk plan nu wel van de baan zal zijn.

Het *Soer. Hbl.* (10/10, 3de bl. *B.*) constateert in het „Weekoverzicht" van Producten en Effecten, dat *de suikermarkt in Ned.-Indië* practisch dood is. Het is in het bijzonder de uitvoer naar Britsch-Indië, welke tegenviel; ten gevolge van de zeer zware verhooging der invoerrechten in dat land is de prijs van Javasuiker zóó hoog geworden, dat het verbruik wel zwaar moest teruggeloopen, hetgeen ook in de bedoeling heeft gelegen. *B.* meent, dat het feit dat eenige jaren geleden Java-suiker met een reductie van een gulden ten Westen van Suez werd verkocht, indertijd in Br.-Indië veel kwaad bloed gezet heeft.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (7/10 „Het uur van Frankrijk", *H. Reynst;* 4de bl. „Alg. Commercieel Overzicht", *B.*), de *Deli Crt.* (12 en 13/10 „De Engelsche valutacrisis", *Jac. F.*; 12/10, 4de bl. „De gouden Standaard in Engeland", *prof. Cassel;* 13/10, 4de bl. „De weg uit de depressie", *prof. C.*; 17/10 „De economische toestand", *prof. Bruins*), *De Loc.* (6/10, blz. 35 „De jaarmarkt te Soerabaja") en *De Sum. Post* (16/10 Beleggersstaking").

's Lands financieele toestand zeer ernstig.

In de vergadering van Gedelegeerden van den Volksraad heeft de heer *Van den Bussche* den 15den October een exposé gegeven van den financieelen toestand van Ned.-Indië. *Deli Crt.* 17/10, 5de bl.) Ten aanzien van *den economischen toestand* moet worden vastgesteld: *1e.* De moeilijkheid, dat men de productiecapaciteit slechts voor een te klein deel kan benutten, spitste zich toe. *2e.* In den ongunstigen ruilvoet, tengevolge van de snellere daling der exportprijzen dan der importprijzen, kwam geen verbetering. *3e.* De voedselproductie voor binnenlandsch gebruik wijkt over het algemeen niet ongunstig af van die in normale jaren. Van 1 Januari 1931 tot 3 October 1931 moet *de schuldvermeerdering* van gewoon en buitengewoon op *f* 146 millioen worden gesteld. De zeer ongunstige cijfers wijzen op de volstrekte noodzakelijkheid van een ver doorgevoerde rigoureuze bezuiniging. De onzekerheid omtrent de mogelijkheid van *financieele hulp uit Nederland* ontneemt de Regeering in Indië tevens alle zekerheid of op de tot dusver gebruikelijke wijze door de uitgifte van *schatkistbiljetten* in Indië in een gedeelte der kasbehoeften kan worden voorzien. Het is duidelijk dat met de bezuiniging veel verder moet worden gegaan dan de Regeering tot dusverre onvermijdelijk achtte en dat met uiterste voortvarendheid moet worden gehandeld. Er zijn *twee begrootingswerkcommissies* ingesteld, waarvan de eerste stelselmatig onderzoekt, welke besparingen aan te brengen zijn op alle bestaande *toelagen en neven-inkomsten*, terwijl de tweede op korten termijn onderzoekt hoe *de pensioenlast* kan worden verlicht, waarbij zoowel verandering der pensioenvoorschriften als de mogelijkheid van korting op of speciale belasting van reeds toegekende pensioenen in studie zijn genomen. De tweede begrootingscommissie trof maatregelen om *suggesties in de richting van bezuiniging in pers of vakbladen aangetroffen* te onderzoeken. Spr. memoreerde vervolgens de reeds getroffen voorzieningen, waarvan een belangrijke daling der uitgaven het ge-

volg zal zijn. Spr. deelde ten slotte mede, dat de Regeering besloten heeft om met ingang van 1 Januari 1932 over te gaan tot de invoering (onder nadere bekrachtiging door de wetgevende macht) van eene *salariskorting van tien procent* en deze mede uit te strekken tot Landsdienaren met eene bezoldiging van 20 tot *f* 50 's m., voor welke groep de korting echter degressief is. Mede zullen de kortingen der *ambtstoelagen* met ingang van 1 Jan. 1932 belangrijk hooger worden gesteld. Na de rede van den heer *Van den Bussche* dankten de heer Van Helsdingen en *de Voorzitter* van den Volksraad voor de uiteenzetting. De voorzitter voegde er aan toe, dat ook *de Volksraads-uitgaven* zullen worden verminderd.

Wij verwijzen naar de *Java-Bode* (7 t/m. 13/10 „Hoe bezuinigd kan worden"; 10, 12 en 13/10 „Uitgavenposten", *J. E. J.; 13/10* „De gezinnen in het gedrang", Comité Behartiging Ambtenaarsgezinnen), het *Bat. Nwsbl.* (8/10 „De Indische ambtenaren"; 10/10 „De Volksraad als bezuinigingsobject", *Ind. Crt.;* 13/10 „Een maand tractement cadeau"), *De Loc.* (9/10 „Te veel gekocht"), het *Soer. Hbl.* (7/10, 2de bl. „Gemeentelijk beleid van Soerabaja", *Z.*) en de *Deli Crt.* (13 en 17/10, 2de bl. „Brieven van Java", over de nieuwe koers; 16/10 „De financieele toestand") en *De Sum. Post* (14/10 „Bezuiniging als eigen belang"; 15/10 „Alarm").

Het N. I. O. G.

Het Ned.-Ind. Onderwijzers Genootschap is hardleersch geweest en de nieuwe Gouverneur-Generaal heeft den heeren, die aan het hoofd staan, een ernstige waarschuwing gegeven. Niet het feit dat zij critiseeren, maar hoe zij critiseeren in het orgaan „De School" is hier" — volgens *De Sum. Post* (12/10 „Hard aangepakt") — in geding.

In dit verband leze men: het *Bat. Nwsbl.* (10/10 „Het N. I. O. G."; „Een krasse waarschuwing aan het N. I. O. G."; „Het N. I. O. G.", *A. I. D.;* 13/10 „Tik op de vingers" en „Het N. I. O. G."), *De Loc.*), de *Java-Bode* (9/10 „Reg. en N. I. O. G." en „De Kruik gaat zoo lang te water...."; 12/10 „Reg. en N. I. O. G."), het *Soer. Hbl.* (6/10, 2de bl. „Nieuwste schimp"; 9/10, 2de bl. „Reg. en N. I. O. G."; 10/10, 2de bl. „De rechter en het N. I. O. G.") en de *Deli Crt.* (12/10 „De N. I. O. G.-kwestie").

De nieuwe Heer van Buitenzorg.

Het optreden van den nieuwen Landvoogd — aldus weet de *Deli Crt.* (12/10) mede te deelen — wordt gekenmerkt door *drie belangrijke aspecten;* intensieve welvaartsbevordering, scherpe contrôle op openbare actie, snelle voorlichting inzake den financieelen toestand. Hierdoor zijn thans *te verwachten:* de spoedige instelling van een Economischen Raad en stillegging van opruiende propaganda, terwijl den 15den Oct. een exposé volgt in het College van Gedelegeerden inzake de te verwachten financieele maatregelen. De op 11 October gehouden *openbare bijeenkomsten* getuigden, dat de nieuwe houding der Indische Regeering volledig wordt begrepen en geëerbiedigd, waardoor het gebruikelijk gehoon, na interruptie door de Politie, achterwege bleef, terwijl de bijeenkomsten van korten duur waren. Het *N. I. O. G.* is druk doende zijn houding tegenover het nieuwe optreden te bepalen. Verschillende Regeeringsambtenaren, die een langdurig onderhoud met den nieuwen Landvoogd hadden, keerden terug onder den indruk zijner snelle oriëntatie en rustigen, critischen blik.

Digoel en de malaria.

In het interneeringskamp aan den Boven-Digoel werd *de malariabestrijding* gedurende het laatste anderhalf jaar intensief ondernomen; het „malaria-rapport van *dr. De Rook* gaf daartoe sterke aanleiding. De bestrijding geschiedde door de broedplaatsen zooveel mogelijk te beperken en invoering van een dagelijksche kinine-prophylaxis en van de plasmochine-prophylaxis, zoowel in het militaire bivak als in het interneeringskamp. De leiding berustte gedurende een jaar in handen van den Off. van Gez. *W. Mooy.* Door een blubber- en drainagecampagne werd de vermindering van broedplaatsen bereikt. Bij het verstrekken van kinine werd iedereen volkomen vrij gelaten om de tabletten te nemen of niet. Het resultaat was, dat iedereen de tabletten nam en zelfs klaagde als ze niet werden verstrekt. Gedurende deze periode van bestrijding deden zich geen sterfgevallen door malaria onder de volwassen geïnterneerden meer voor. Wel stierven nog twee kinderen aan malaria; een persoon, die weigerde de kininekuur te ondergaan, stierf aan zwartwaterkoorts. De Off. van Gezondheid, die na de eenjarige campagne verslag uitbracht, meende de toekomst met gerustheid te mogen tegemoet zien; mits de bestrijding zou worden voortgezet, hetgeen ook gebeurde. Uit een hygiënisch oogpunt is daarom de verplaatsing van het Digoelkamp niet langer noodzakelijk. In Mei werden 20 gevallen van malaria microscopisch aangetoond op 1632 geïnterneerden en in Juni 36 gevallen parasitologisch onder 1626 geïnterneerden. Over het geheel is de toestand belangrijk verbeterd; de rapporten geven een sprekend beeld van de groote resultaten, die met de malariabestrijding in anderhalf jaar bereikt werden. *(Deli Crt.* 13/10, 2de bl.)

De Loc. vertelt van „Besoeki" (7/10, blz. 6) en van „Voedselschaarschte in Bantam" (3/10, blz. 5), het *Soer. Hbl.* van „De ramp te Sanga-Sanga" (5/10, 2de bl. en 6/10, 2de bl. „Onderzoek noodig", *Z.*), „Het Jang-plateau" (5/10, 2de bl. *Z.*), „Digoel-avonturen" (3de bl.) en „Wonderbaarlijke genezingen door den Menadonees Walangitan" (3de bl.), de *Deli Crt.* van „De Anti-Woeker Vereeniging" (14/10).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Wegens ongesteldheid van onzen medewerker moet deze week de bijdrage achterwege blijven.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Acta Orientalia

Ediderunt Societates Orientales Batava Danica Norvegica. Vol. X, Pars I. Malay tales about conversion of Jews and Christians to Muhammedanism, door Ph. S. van Ronkel (schrijver haalt het boek aan van dr. G. F. Pyper: Het boek der duizend vragen, Leiden 1924, dat, omdat het in het Nederlandsch is geschreven, niet die aandacht van orientalisten heeft gehad, die het verdiende).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 15 van 10 October: Plukloonbepaling in de theecultuur, door A. J. van Kesteren. — Rijstbemestingsproeven.

Inter Ocean

October: Koepang. Capital of Timor, door M. O. W. — Atchin, door Irving G. Smith. — Garebèg, door Line van Suchtelen-Leembruggen. — Crocodile Catching, door John W. Cox. Het nummer is, als steeds, fraai verlucht.

De Indische Gids

November: Amerikaansch kapitaal en de economische ontplooiing van Ned.-Indië in de toekomst, door A. E. C. van Saarloos (Wordt de aantrekking van buitenlandsch kapitaal door de fiscale politiek belemmerd? (schrijver trekt de gevolgtrekking, dat de huidige Indische fiscale lasten zeer zeker niet afstootend zullen werken op de toevloeiing van buitenlandsch kapitaal. De Indische fiscale lasten, welke het buitenlandsch kapitaal moet dragen, steken niet ongunstig af bij die welke aan de buitenlandsche ondernemingen in de kapitaal-exporteerende landen worden opgelegd. Men mag verwachten, dat middelen gevonden zullen worden om de aandacht van onze buitenlandsche handelsvertegenwoordigingen, in 't bijzonder in de Vereenigde Staten, op deze overtuigende bijdrage tot de kennis van Ned.-Indië als vrije werkingssfeer voor buitenlandsch kapitaal te vestigen). — Verhouding tusschen Europ. en Indonesisch bestuur, door drs. H. Kartowisastro (schrijver besluit met de woorden van prof. Van Vollenhoven: Ten derde als schoonste taak der drie, het binnenlandsch bestuur van thans zal de jonge mannen moeten leveren, die straks met geestdrift in het provinciestelsel overgaan, niet om onder nieuwe dom het oude stelsel te mainteneeren, maar om het nieuwe stelsel te dienen, naar zijn geest.) — Grondrechten aan Indo-europeanen, door dr. H. G. Heijting (het komt hem niet noodzakelijk en allerminst raadzaam voor om aan Indo-Europeanen op andere wijze de beschikking over grond te verleenen dan tot dusver mogelijk is geweest). — Kaapsche Malversaties, door G. B. J. van Heuven (een boekje wordt opengedaan over de knoeierijen in de laatste dagen der roemruchte Oost-Indische Compagnie).

De Indische Mercuur

No. 45 van 11 Nov.: De Fiscale-economische problemen rond de Indische Cultuurproducten, door A. E. C. van Saarloos (vervolg). — Eenige nieuwigheden op het gebied van de cultuur en bereiding van Thee (rede van dr. J. J. B. Deuss op 19 Sept. voor de Soekaboemische en Rubberplanters Vereeniging.)

De Indische Post

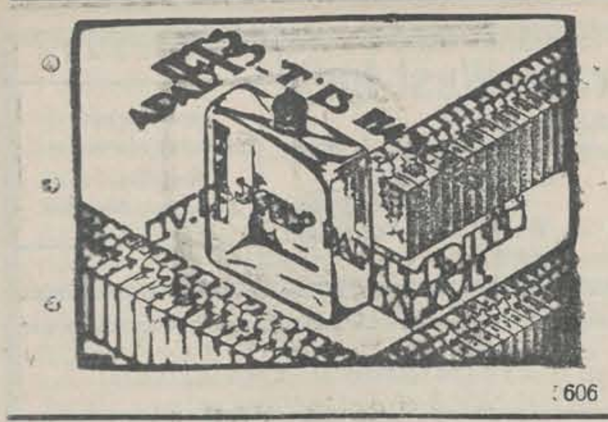
van 17 October no. 42: Over naamsverandering en naamsaanneming in Ned.-Indië, door B. v. T. P. (schrijver toont aan, hoe willekeurig voorheen met iemands familienaam in N.-I. werd omgesprongen en hoe het instituut van naamsverandering dikwijls een middel is geweest om, althans uiterlijk, een staat te verkrijgen, welke volgens art. 263 van het B.W. niet verkrijgbaar was.)

De Indische Verlofganger

No. 14 van 6 Nov.: Een arrest in den Raad van Indië, door S. Kalff (op 6 Dec. 1740 liet Gouverneur Generaal Valckenier de heeren G. W. baron van Imhoff, Elias de Haze en Isaac van Schinne gevangen nemen, een voorbeeldeloos incident.

Men zag hier het slotbedrijf van eene langdurige verdeeldheid in den boezem der Hooge Regeering, maar de onmiddellijke aanleiding was de twist voortspruitende uit de Chineesche troebelen in de omstreken van Batavia en den deerlijken massa-moord in het Chineesche kamp. De voornaamste van het drietal, v. Imhoff, in den ondergeschikten rang van onderkoopman in Indië gekomen, was daar opgeklommen tot raad-extraordinair van N.-I. en als zoodanig een paar jaar gouverneur van Ceilon geweest.

Het raadslid Elias de Haze, bij wien v. Imhoff steun vond in zijne oppositie tegen Valckenier, was regeeringscommissaris geweest in de geschillen tusschen Bantam en Palembang over het peperdistrict Lampong Toelang Bawang, en had in zijne kwaliteit van president van de bank van schepenen het onderzoek geleid tegen de „mutineerende Chinesen" buiten de wallen van Batavia. En bij deze twee sloot zich aan Isaac van Schinne, die als advocaat fiskaal het crimineel proces had geleid tegen den afgezetten gouverneur van Ceilon, Pieter Vuyst.)

606

De Ingenieur

van 30 Oct. No. 44: De Nachtwadoeks, door prof. ir. J. Haringhuizen (voordracht op 13 Dec. 1930. Wadoeks zijn vergaarkommen, die dienen om het 's nachts door de irrigatieleidingen aangevoerde water op te vangen en te bewaren, om het overdag weer in de leidingen te laten loopen en voor de bevloeiingen te kunnen gebruiken).

van 6 Nov. no. 45: 25-jarig bestaan van den Gouvernements-Telefoondienst in Ned.-Indië, door I. met 3 afbeeldingen. In dit artikel wordt vooral de beteekenis herdacht van het tijdperk waarin de heer H. Heinzelmann aan het hoofd stond van dien dienst. Op wat deze zelf als directeur van den dienst bereikte, wordt uitvoerig gewezen).

Koloniaal Tijdschrift

November: De Indische begrootingspolitiek, door ir. L. J. M. Feber. De internationale status van Shanghai, door mr. W. J. L. van Es. — Het begrip „mana" bij de Toba-Bataks, door H. Th. Fisher (evenals mana soms dicht het begrip „ziel" nadert, zien wij dit ook bij de Toba-Bataks). — De vorsten van Banggai, door dr. Alb. C. Kruyt (vervolg en slot). — Een mededeeling over Adatgrondenrecht in Jogjakarta van R. Ms. Soepomo, door J. W. de Stoppelaar besproken). — De Gowasche vorstengraven, de Gowasche huldigingssteenen en de Gowasche ornamenten, door H. F. Friedericy.

Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde

No. 41 van 10 October: Lichamelijke ontwikkeling en ziekten van de kinderen van het Internaat der plantersschoolvereeniging „Brastago", door J. H. de Haas. (In 1926 werd door de Medansche Deli Planters Vereeniging te Brastagi op de Karo-Batak-hoogvlakte een Internaat geopend om aan uit de laagvlakte komende Europeesche kinderen — in de eerste plaats aan hen, wier ouders op afgelegen ondernemingen wonen — gelegenheid te geven gedurende de schooljaren de drukkende tropische hitte te ontwijken. Dit internaat der Planters Schoolvereeniging is het eenige in Nederlandsch-Indië, waar kinderen onder dergelijke gunstige omstandigheden lager-onderwijs kunnen ontvangen. Brastagi ligt n.l. op 1400 meter, hetgeen wil zeggen, dat de gemiddelde temperatuur er ongeveer 7 gr. Celsius lager is dan in de laagvlakte. Uit het belangwekkende artikel blijkt, dat de leerlingen der Brastagischool op de Karo-hoogvlakte boven Deli, wat hun lichamelijke ontwikkeling betreft, het voorrecht hebben te behooren „zu den behüteten Kindern aus gut situierten Familiën". De medisch-hygiënische voordeelen van welstand blijken ook in de tropen, althans in een koele streek, te gelden.)

Orgaan der Ned.-Ind. Officiersvereeniging

Sept.: Krijgsverrichtingen op Soembawa 1908, 16 Febr.—9 Mei. — Uit het dagboek van wijlen den officier van gezondheid dr. Stammeshaus (afgedrukt is het gedeelte handelend over de bezetting van en de gebeurtenissen in het bivak Lepong v/m. 5 t/m. 8 Sept. 1897).

De Rijkseenheid

No. 6 van 11 November: Storm over Indië (naar aanleiding van een artikel in de Avondpost. De redactie teekent daarbij aan: Wij hebben reeds over het optreden tegenover het N.-I. Onderwijzersgenootschap als onze meening te kennen gegeven, dat de tijd van de gezagsschemering in Indië voorbij is, nu G. G. de Graeff weg is, die ons gezag in zijn wellicht rethoretisch mooie, maar daarom voor den hoogsten drager van het Ned. gezag niet passende, beschouwingen probleem stelde. Wij kunnen den afgetreden G.G. in den grond van de zaak niet anders zien dan als een aanhanger van de Stuw-richting. Wij verheugen ons, dat dit tijdperk is afgeloopen en dat er nu een ander geluid in Indië gehoord wordt). — Een Raad van Experts voor Nederlandsch-Overzee, door A. J. W. Harloff (V.) — Verhoogde veiligheid van en in Indië ondanks bezuiniging op de machtsmiddelen, door K. F. E. Gerth van Wijk. (de politie-politioneele taak in Indië is Legertaak.)

Spoor- en Tramwegen

No. 10 van 10 Nov.: De Staatsspoorwegen op de Bandoengsche Jaarbeurs, door C. F. Balsem.

De Tropische Natuur

Afl. 10 van October: Welke planten vindt men op de Boroboedoer afgebeeld?, door R. C. Bakhuisen van den Brink. — Aanteekeningen over de biologie van Apis Indica F., door dr. C. J. H. Franssen. — Over de struikwildernis van Habinsaran (in de Bataklanden, ten O. van het Tobameer), door Alb. Frey-Wyssling. — Indische Aaskever, door W. C. van Heurn met naschrift van M. A. Lieftinck. — Coluber (Elaphe) porphyraceus Boulenger, door W. C. van Heurn. — Mierensterfte, door G. A. Reydon en ir. W. Snoep. — Een zonderlinge vrucht van Rhizophora conjugata L., door J. C. v. d. Meer Mohr. — De brildodaars (Podiceps ruficollis philippensis (Bonn.) in Oost-Java, door E. Prager. — De rusthouding bij Cyrestis martinus Fruhst, door J. C. v. d. Meer Mohr.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

November: Geografische namen in Nieuw-Guinee (met een kaart) door A. Tissot van Patot. — De beteekenis van Selebes' oostkust voor den handel, door dr. R. Broersma (de opneming in de groote handelsbeweging en in het algemeen verkeer is voor streken als de oostkust van Selebes een voorwaarde gebleken tot vooruitgang in welvaart en uiterlijke beschaving). — Overleveringen en gebruiken van de bevolking aan de Tanahmerahbaai (Noord-Nieuw-Guinee), door N. Halie. — Bij genootschapszaken lezen wij, dat in de vergadering van 10 Oct. afwijzend werd beschikt op het verzoek van het Alg. Nederl. Verbond om steun voor een serie lezingen over de gebieden, waar vroeger de invloed sterk is geweest en die thans geen deel meer uitmaken van het Nederl. staatsverband. — De benoeming van generaal C. M. da Silva Rondon tot eerelid van het genootschap. De plechtige uitreiking van het diploma had 3 Sept. te Rio de Janeiro plaats door den gezant. Daarbij toonde de generaal, dat een spoorlijn van Paramaribo naar Obidos, welke langs een betrekkelijk gemakkelijk tracé zou zijn aan te leggen, zou kunnen hebben. Terzelfder tijd lezen wij in de Aanvullingsbegrooting van Suriname voor 1932 in de Memorie van Antwoord van 29 Aug:

Het is inderdaad te betreuren, dat van de, bij den spoorwegaanleg gekoesterde verwachtingen ten aanzien van de ontwikkeling van het binnenland zoo weinig is verwezenlijkt, dat thans de noodzakelijkheid tot inkrimping van het bedrijf onafwijsbaar is.

Generaal da Silva Rondon schijnt een andere, en ruimere kijk te hebben op de ontwikkeling van Suriname door spoorwegverbinding.)

BOEKENSCHOUW.

Bevoegdheid der politie in Ned.-Indië, door F. N. Visma. Proefschrift ter verkrijging van den graad van doctor in de Rechtsgeleerdheid op 11 Nov. 1931.

Atjèhs Handwoordenboek. Atjèhs-Nederlandsch, door J. Kreemer. Firma Brill, Leiden.

Het groot- en het klein-landbouwbedrijf in Suriname, door ir. D. S. Huizinga. Overdruk uit het Landbouwkundig Tijdschrift. 43ste Jrg. Lezing gehouden op 22 Juli te Wageningen. De spreker wijdt een groot gedeelte aan de Bacovencultuur, waaraan een 20-tal jaren geleden een ontijdig einde kwam. Verheugend is het daarom te lezen, dat de Ondernemersraad voor Suriname een commissie in het leven heeft geroepen ter bestudeering van deze aangelegenheid. Het Vaderland van 13 Nov. avondblad C. noemt het de *Baconcultuur* en bedoelt de *Bacovencultuur*. Er is genoeg met spek in Suriname geschoten. Laat het dus nu ernst zijn!

Verzamelde geschriften van dr. N. Adriani, 3 deelen, Erven Bohn, Haarlem. f 6— (f 7.50).

Ten slotte vestigen wij de aandacht op het ingezonden stuk van Fred. Oudschans Dentz in de Nieuwe Rott. Courant van 3 Nov. Avondblad A. *Ende desespereet niet.... Und kein ende*, waarin alwaar op de onjuiste aanhaling van Coens woorden wordt gewezen, die zelfs in Van Dale's Groot Woordenboek, 1914, verkeerd staan weergegeven. Ook wij vestigden er al eens de aandacht op. Men zie het K.W. van 12 Dec. 1929, No. 50 bij een bespreking van een artikel in de Ind. Post. Daarom willen wij te dezer plaatse eens aanhalen wat Coen op 29 Sept. 1618 schreef: „Dispereert niet, ontsiet Uwe vyanden niet, daer en is ter werelt niet dat ons can hinderen noch deeren, want God met ons is, en treckt de voorgaende misslagen in geen consequentie, want daer can in Indien wat groots verricht".

Suriname

Op vragen van den heer IJzerman betreffende het instellen van een onderzoek naar de oorzaken en het verloop van de in October j.l. te Paramaribo plaats gehad hebbende ongeregeldheden, heeft de minister van koloniën geantwoord:

De gouverneur van Suriname heeft den ondergeteekende telegrafisch medegedeeld, dat hij met de eerstvolgende mail een uitvoerig, gedocumenteerd overzicht omtrent de einde October te Paramaribo plaats gehad hebbende ongeregeldheden herwaarts zou zenden.

Na ontvangst van deze stukken zal de ondergeteekende de Kamer ter zake nader inlichten.

⁂

Zooals wij in ons nummer van 29 October mededeelden, werd in het voorloopig verslag der Tweede Kamer betreffende het IIIe hoofdstuk der Rijksbegrooting voor 1932 gevraagd „in welk stadium de onderhandelingen met Engeland met betrekking tot de regeling van de grens tusschen Suriname en Britsch-Guyana verkeeren.

In zijne Memordie van Antwoord geeft de Minister van Buitenlandsche Zaken het volgende bescheid:

„De onderhandelingen met Engeland met betrekking tot de vastlegging van de grens tusschen Suriname en Britsch-Guyana zijn nog in gang."

Hiermede is niet aangewezen het „stadium" waarin de onderhandelingen verkeeren; maar wij kunnen ons voorstellen dat de onderhandelingen niet vlot verloopen en er nog geen ander antwoord mogelijk is. Engeland laat niet gemakkelijk los wat het meent te bezitten. Wij vertrouwen dat minister Beelaerts van Blokland krachtig op zijn stuk zal blijven staan, al hebben de blunders van zijn voorgangers hem dit niet gemakkelijk gemaakt.

Meer dan dertig jaren is deze kwestie reeds hangende.

Het wordt tijd dat er een beslissing komt.

⁂

„Het Vaderland" van 10 Nov. schrijft:

„De nieuwe directeur der Waterleiding van Suriname jhr. A. H. Op ten Noort, die 8 December naar Paramaribo vertrekt, zal omstreeks Maart 1932 in Nederland terugkeeren. Dan gaat ir. W. van Veen naar Suriname. Deze was vroeger ingenieur bij de Ned. Spoorwegen, trad daarna in dienst bij Openbare Werken der gemeente Utrecht en werd vervolgens directeur van Openbare Werken te Breda. Na als zoodanig zijn ontslag te hebben genomen, vestigde hij zich daar als raadgevend-ingenieur en zal hij, gedurende het verblijf van jhr. Op ten Noort in Suriname, optreden als de leider van diens ingenieursbureau te Utrecht. De heer van Veen zal vermoedelijk anderhalf jaar in Suriname verblijven voor de verdere voltooiing van den waterleidingbouw, aangenomen ten minste dat de proefnemingen met de pomp-installaties een bevredigenden uitslag hebben."

„De Maasbode" van 8 November geeft het portret van Jhr. Op ten Noort.

⁂

De correspondent te Brussel schrijft aan de N. R. Ct. van 10 November over het jaarlijksche bondsfeest van den Bond van Nederlandsche Vereenigingen in België.

Het slot van het programma was „een Negerrevue, of herinnering aan Paramaribo en Suriname door de Brusselsche Nederlandsche Club Jubileum 1923".

⁂

In *„De Telegraaf"* van 6 Nov. een interessant overzicht van de goudindustrie in Suriname onder het hoofd *„Suriname het Dorado der goudzoekers. Een veelbewogen geschiedenis"*.

De lezer, die daar meer van weten wil, leze in de *„Encyclopaedie van Ned. W. Indië"* het artikel *„Goudindustrie"* en het in 1908 bij Martinus Nyhoff verschenen boek *„Historisch overzicht van de goudindustrie in Suriname"*, door J. A. Polok.

⁂

In *„Het Vaderland" van 28 Oct.* een belangrijk artikel *„Surinaamsche sinaasappels"*, van de hand van den heer J. A. Liems. De productie bedraagt nu reeds aanzienlijk meer dan 5 millioen vruchten en zal nog toenemen door het in dracht komen van eenige duizenden in 1924 en later in den grond gebrachte boomen

„Zal de cultuur toch ten gronde gaan wegens gebrek aan afzet van het product", vraagt de heer Liems zich af.

De bedoeling van zijn artikel is „om in Nederland er de aandacht op te vestigen dat de productie thans reeds die hoogte heeft bereikt, waarop het de moeite loont om ter plaatse een organisatie te hebben voor opkoop, deskundige behandeling, verpakking en verscheping der vruchten."

***

„De West" van 13 Oct. schrijft:

„Onlangs is het voorgekomen, dat eenige inspecteurs van politie, in burgerkleeding de wacht binnentredend des nachts, vrijwel de heele wacht slapend aantroffen. In het bijzonder van den chef van dienst en den dienstdoenden controleur is dit natuurlijk een groot verzuim.

De betrokkenen zijn gestraft. De chef van dienst, een hoofdagent, is gedegradeerd tot agent van politie 1ste klasse. De als controleur dien nacht dienstdoende beambte 1ste klasse is voor acht dagen geschorst. De andere zeven beambten zijn voor vier dagen en twee dagen geschorst, uitgezonderd een tijdelijk beambte vierde klasse, die ontslagen is. Deze laatste was reeds te voren eenige keeren gerapporteerd wegens nalatigheid."

Dit onverkwikkelijk geval herinnert ons aan een ander geval dat vele jaren geleden in Paramaribo de ronde heeft gedaan. In een woning aan den „Waterkant" lag een zware zieke. De vrouw des huizes verzocht den commissaris van politie om gedurende den nacht een agent voor de woning te plaatsen om lawaai te voorkomen. Nadat de agent eenigen tijd had heen en weer geloopen, liet de vrouw des huizes hem vragen of hij een stoel wilde hebben om onder het balcon te kunnen zitten, alsmede een boterham en een kop koffie. Den stoel en de boterham gaarne, maar niet de koffie, want koffie hield hem wakker.

***

Een paar maanden geleden verscheen in de dagbladen de volgende mededeeling van het bestuur van de Nederlandsche Vereeniging van Postzegelhandelaren:

„Zooals bekend, heeft het vliegtuig D. O. X ook onze kolonie Suriname aangedaan, om vervolgens van Paramaribo naar de Vereenigde Staten te vliegen.

Buiten voorkennis van den gouverneur van deze kolonie, die dien tijd afwezig was, hebben enkele belanghebbenden gedaan weten te krijgen, dat een speciale luchtpost-serie werd uitgegeven. Het betreft hier de Surinaamsche vliegzegels, welke voorzien werden van den opdruk Vlucht D. O. X 1931, eveneens een serie van 7 waarden, met een nominale waarde van *f* 3.95.

De oplaag bedraagt 50 stellen, en slechts een klein gedeelte werd gebruikt voor frankeering.

Teneinde te pogen, paal en perk te stellen aan de uitgifte van deze onnoodige nieuwtjes, welke steeds een aanslag beteekenen op de beurzen van heeren verzamelaars (zij, die de zegels in handen wisten te krijgen of te houden, bieden ze thans den handel aan voor *f* 25 per serie), heeft de Nederlandsche Vereeniging van Postzegelhandelaren besloten, deze uitgifte, zijnde half-officieel en niet reëel, te boycotten. Verzamelaars zullen goed doen, hun geld in den zak te houden, daar de prijs in geen verhouding staat tot de belangrijkheid van deze serie."

„De West" van 9 October geeft hierop de volgende rectificatie:

„Het besluit tot uitgifte der postzegels is genomen door Gouverneur Rutgers en afgekondigd tijdens zijn afwezigheid, door zijn wettigen vervanger.

De afkondiging vond plaats in het Gouvernementsblad, geruimen tijd voor de aankomst van de O. O. X.

De oplaag bedroeg niet vijftig stellen, maar tienduizend stellen, terwijl bovendien van de lagere waarden de volgende extra hoeveelheden werden gedrukt:

10 cent	 5000	extra.
15 „	 10000	„
20 „	 5000	„
40 „	 10000	„

Van de tienduizend volledige stellen zijn 1442 stellen afgestaan aan Postadministraties en Museums in Nederland.

Verkocht zijn in Suriname:

10 cent	 5272	stuks.
15 „	 5193	„
20 „	 5172	„
40 „	 4736	„
60 „	 4278	„
100 „	 4206	„
150 „	 4200	„

Er zijn dus ongeveer 4200 volledige stellen verkocht en iets meer van de lagere waarden.

De overgebleven voorraad wordt vernietigd.

Dit zijn de feiten.

Conclusie: „Men zal voortaan in Nederland goed doen de mededeelingen van de Vereen. v. Postzegelhandelaren onder de groote reserve te aanvaarden."

Tot zooverd *„De West"*.

De Vereeniging zal goed doen ook kennis te nemen van hetgeen aan de N. R. Ct. van 10 Nov. Av. bl. C wordt geschreven.

De zegsmans van het blad zet uiteen: „dat er dus geen reden was deze uitgave als een onnoodig nieuwtje te kwalificeeren, temeer daar er leden van de Vereeniging van postzegelhandelaren zijn geweest, die telegrafisch hun correspondenten om toezending van deze frankeerzegels hebben gevraagd. Hij heeft o.m. een telegram gezien, waarin om 1000 stellen werd gevraagd. Die aanvragen zijn echter te laat ingekomen."

***

De serie postzegels van Suriname is aangevuld met de 1 cent, 2 en 12 centen. Ze zijn aan de philatelistenloketten verkrijgbaar.

Curaçao

De bijdrage voor deze rubriek werd ons ditmaal niet toegezonden.

Uit den Verren Vreemde

Het Irak-mandaat.

Het wil met den overgang van Irak van Volkenbonds-mandaat-gebied tot zelfstandigen, onafhankelijken staat nog niet best vlotten. Het laatste rapport, door de permanente mandaatscommissie uitgebracht, komt niet tot een beslissend, afdoend advies.

Toch stellen de omstandigheden zich niet ongunstig. Engeland heeft in den persoon van koning Feisoel een gelukkige keuze gedaan. Bij het aanvaarden van het mandaat en bij het optreden van Feisoel als vorst over het rijk van Tigris en Euphraat, het voormalige Mesopotamië, waren tal van moeilijke vraagstukken op te lossen, zoowel voor de verhoudingen binnenslands, als voor die met het buitenland. Toen Ibn Saoed, hoofd der Wahabieten, den vader van Feisoel van den troon van Hedchas verdreef, bracht dit een verwikkeling te meer in de onderlinge gemeenschap der Arabische staten. Maar Feisoel is er in geslaagd, onder leiding van den Britschen Hoogen commissaris, voor al die moeilijkheden oplossingen te vinden, die de mandaatmogendheid tot de overtuiging hebben gebracht, dat Irak rijp is om zonder Volkenbondsvoogdij zijn plaats in de rij der staten te gaan innemen. Koning Feisoel heeft hierom ook herhaaldelijk reeds verzocht. Eindelijk is dit als een bepaald voorstel bij den V.B. aanhangig gemaakt, de Raad van den V.B. zal er zich over moeten uitspreken, de Volkenbondsvergadering kan de kwestie waarschijnlijk op haar agenda krijgen voor de in September 1932 te houden jaarlijksche bijeenkomst.

Zooals men weet, kunnen op die jaarlijksche vergadering alle staten, die lid van den V.B. zijn, zich te Genève laten vertegenwoordigen. De daar aanhangig te maken kwesties zijn door den Raad van den V.B. voor behandeling en afdoening vooraf gereed gemaakt. Die Raad bestaat uit 14 leden; hij komt zoo vaak bijeen als zulks noodzakelijk wordt geacht. Maar ook die Raad krijgt doorgaans de onderwerpen, waarover hij de V.B.-vergadering te adviseeren heeft, weer voorbereid ter tafel. Hiervoor zorgen de commissies, die zich met een speciaal onderdeel, der algemeene bemoeienissen, bezig houden. Hetgeen over en voor Irak gaande is, behoort tot de werkzaamheid van de permanente mandatencommissie.

Hier zij nog even in herinnering gebracht, dat elke mandataris elk jaar bij deze mandaatcommissie een verslag doet inkomen over het verloopen tijdperk. Bij de beraadslaging hierover kan de mandaatmogendheid voor nadere mondelinge toelichting zorgen, veelal wordt hiervoor de hooge commissaris in het mandaatgebied zelf naar Genève gezonden. De Britsche hooge commissaris in Irak heeft deze taak meermalen vervuld, zoo ook weer dit jaar. Door deze wijze van handelen heeft de mandaten-commissie en heeft de Raad de ontwikkeling van den loop der zaken in Irak, en daarmede de verlangens van Feisoel en de inzichten van Engeland, geregeld kunnen volgen. Tot die verlangens behoort ook: Irak toe te laten als lid van den V.B.

Toen de Raad nu over het voorstel van Engeland, om zijn pupil mondig te verklaren, moest gaan beraadslagen, stond hij voor den eersten keer voor een dergelijk geval, terwijl nergens is omschreven

Nagekomen Berichten.

welke regels hierbij te volgen, welke voorwaarden als maatstaf aan te nemen zijn. Hiervoor heeft men nu eerst beginselen willen vaststellen. Met de gedachtenwisseling is veel tijd gemoeid gegaan.

Den 13en Januari 1930 vatte de Raad de opdracht aan de permanente mandatencommissie in deze termen samen:

Ten einde te komen tot het bepalen van de algemeene voorwaarden waaraan te voldoen is alvorens een eind gemaakt kan worden aan het mandaatstelsel voor een onder dit stelsel geplaatst land, noodigt de Raad, met het oog op de beslissingen die hij te dier zake te nemen zal kunnen hebben en met voorbehoud van de andere raadplegingen die hij noodig zal kunnen oordeelen, de mandatencommissie uit hem de voorlichtingen te doen toekomen welke hem zullen veroorloven zich in dit opzicht uit te spreken.

De commissie vroeg nadere bepaling. Was de bedoeling het gestelde probleem in het algemeen, dan wel speciaal voor het geval „Irak" in studie te nemen, en moest ook de vraag over de mogelijke toetreding tot het V.B.-lidmaatschap er in betrokken worden? Het was 22 Januari 1931 toen de Raad antwoordde, dat het onderzoek de regeling in algemeenen zin betrof en dat de kwestie van de toetreding tot den V.B. niet in deze opdracht begrepen was.

De commissie heeft daarna menige bespreking gewijd aan de formuleering van de voorwaarden, waaraan een mandaatgebied moet voldoen, wil het in aanmerking kunnen komen om van de V.B.-voogdij ontheven te worden. In een communiqué van 19 Augustus gericht aan den Raad en aan de Leden van den V. B. lezen wij, dat de emancipatie-voorwaarden in tweeërlei aard te onderscheiden zijn; ongeveer aldus kort weer te geven:

1e feitelijke bewijzen van op eigen beenen te kunnen staan in de moderne staten-samenleving; 2e. zekere waarborgen door den V.B. te stellen.

Deze punten waren zoo uitgewerkt, dat de V.B.'s-Raad er inderdaad een leidraad in kon vinden.

Den 4en September kon de Raad overeenkomstig het vermelde advies de algemeene voorwaarden vaststellen, waaraan hij het verzoek zal toetsen van een mandaatgebied om onder de zelfstandige staten als volwaardig onafhankelijk te worden opgenomen.

Alles leek zoo met bekwamen spoed in de goede richting te gaan.

Het geval Irak kon nu zelf aan de beurt komen.

Den 2en November kwamen de toestanden in Irak, zooals deze in het jaarrapport van Engeland beschreven zijn, in de mandatencommissie aan de orde. Sir Francis Humprys, hoogecommissaris van den mandataris, was weer te Genève tegenwoordig. Hij prees den vooruitgang op vrijwel elk gebied in Irak. Hij toetste den bestaanden toestand aan de voorwaarden door den V.B.-Raad geformuleerd om een mandaatland tot zelfstandigheid te kunnen laten komen, en hij deed uitkomen dat Irak, naar de overtuiging van de Britsche regeering, waardig en vaardig is om die onafhankelijkheid deelachtig te worden.

Bij dezen loop der zaken is het wel een teleurstelling geweest, in een correspondentie van de N. R. Ct. van 14 November te lezen:

„De permanente mandatencommissie heeft gisteren haar zitting gesloten. Deze heeft drie weken geduurd. Het rapport aan den V.B.-raad zal eerst in Januari worden gepubliceerd, maar uit goede bron vernam ik, dat de mandatencommissie in haar rapport geen uitdrukkelijk oordeel uitspreekt of Irak voor volkomen zelfstandigheid rees rijp is. De man-

datencommissie meent de verantwoordelijkheid voor een ondubbelzinnige beantwoording van deze vraag niet op zich te kunnen nemen. De V.B.-Raad en de staat-mandataris moeten de verantwoordelijkheid voor het te nemen besluit, waarbij ook politieke belangen betrokken zijn, zelf dragen. Wel verklaarde de mandatencommissie echter, dat de bespreking van de verschillende punten geen aanleiding heeft gegeven een ongunstig advies uit te brengen. Met betrekking tot de bescherming van de nationale en godsdienstige minderheden zal van Irak de toetreding tot een afzonderlijk protocol gevraagd worden, waarin het ongeveer dezelfde verplichtingen op zich zal nemen die Polen en andere staten bij de minderhedenverdragen van 1919 aanvaard hebben.

Met betrekking tot de rechterlijke organisatie in Irak schijnt de mandatencommissie er op aan te dringen, dat bij een eventueele zelfstandigverklaring van Irak de rechtsgeleerde raadslieden, die voorloopig nog bij de rechtspraak zullen medewerken, niet uitsluitend Britsche onderdanen zullen zijn."

Teleurstelling zeiden wij. De mandaten-commissie heeft *algemeene voorwaarden* ontworpen. De V.B.-Raad heeft deze, als leidraad, overgenomen. Daarna komt het *geval* Irak voor de mandaten-commissie. De woordvoerder van den mandataris pleit overtuigd voor het opheffen van het mandaat en hij stelt zich daarbij op den grondslag door de mandatencommissie aangewezen, maar deze commissie durft den V.B.-Raad nu toch niet adviseeren op het verzoek van Irak in te gaan; aannemende althans dat de correspondent juist is ingelicht.

Dat de V.B.-Raad zelf verantwoordelijk blijft voor de door hem te nemen beslissing spreekt van zelf, evenals Engeland zich ook verantwoordelijk voelt voor het gegeven advies in de mandatencommissie. Deze overweging en het voorbeeld van Engeland hadden, dunkt ons, eerder aanleiding kunnen zijn tot het uitbrengen van een advies waaraan zij, die verder te adviseeren of te beslissen zullen hebben, een houvast zouden hebben gehad.

Moge de V.B.-Raad tot een dergelijk advies komen.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling Nijmegen.

In den bovenfoyer van den Schouwburg werd door den heer Johan Koning voor leden en genoodigden dezer afdeeling, een lezing met lichtbeelden gehouden over „De Europeesche samenleving in Indië".

De heer Koning begon het eerste gedeelte zijner goed verzorgde voordracht met een beeld te geven van wat Indië thans is in vergelijking met een kwart eeuw geleden, en deed uitkomen dat Nederland onder de Koloniseerende mogendheden een der eerste plaatsen zooal niet de eerste plaats inneemt. Het is, zoo zeide spreker, een land van realiteit, een land waar hard gewerkt wordt en dat vaak onder zeer ongunstige omstandigheden. De samenleving der Europeanen is er in vergelijking met een 25 jaar terug, wel heel veel op vooruitgegaan. Het hotel en woningwezen is in dien tijd enorm verbeterd, het intellectueele leven en hieronder vooral de kunst, is tot hooger peil gebracht, ziekte en sterftecijfer zijn sterk verminderd. Zonder ernstig gevaar voor de gezondheid kan men er nu jaren verblijven, ja velen zijn er die er het geheele leven doorbrengen. In de eerste plaats is noodig dat de Europeaan die voet aan wal zet, met het vooropgezette doel er zijn werkkring te vinden, belangstelling heeft voor het land, eene belangstelling die èn land èn volk overwaard zijn.

Wonderen zijn in Indië verricht door het particulier initiatief, speciaal op landbouwgebied. Het moorddend klimaat, waarover altijd zooveel gesproken wordt, is een sprookje, de hygiëne is er flink vooruitgegaan en van epidemiën hoort men zoo goed als niet meer. De hoofdzaak is een ordelijk leven, wie in Indië een geregeld leven leidt zal daar een even goede gezondheid genieten als in het Moederland. De Hollander heeft eigenschappen die hem bijzonder geschikt maken voor kolonisator en met rechtmatige trotsch mag dan ook gewezen worden op de bereikte schitterende resultaten op velerlei gebied. De Europeesche samenleving in Indië is verre van stabiel, zij is integendeel zeer wisselend van samenstelling door de steeds wisselende bevolking en kan dan ook niet op traditie bogen. Het is daarom te meer aan te raden dat de nieuw aangekomene al dadelijk begint met zijne volle activiteit te ontplooien waardoor het Europeesche element en zijn positie op peil gehouden wordt. Ook het geestelijk leven heeft in de laatste jaren eene vrij sterke wijziging ondergaan, vooral op godsdienstig gebied is dit het geval, deze neemt thans een veel voornamer plaats in dan voorheen. Met een aansporing om alles te doen wat mogelijk is voor het aankweeken van eene warme sympathie voor ons Insulinde en voor de Europeesche samenleving aldaar, eene samenleving die daar zulk schitterend werk verricht besloot de heer Koning het eerste gedeelte zijner zeer leerrijke en sympathieke voordracht.

Na de pauze werd het tweede gedeelte gegeven welke geheel gewijd was aan de toelichting bij een groot aantal lantaarnplaatjes, die door hun verscheidenheid een duidelijk idee gaven van woningbouw, zooals die thans geschiedt tegenover die van vroeger, de inrichting dier woningen die ook al veel moderner is en in vele opzichten gelijkt op die van de inrichting der woningen in het moederland, van de spoorwegen en de stations, groote kantoren die èn door hun stijl èn door hun afwerking de vergelijking met dergelijke gebouwen in Europa kunnen doorstaan, enz.

Een dankbaar applaus van de aanwezigen bewees dat deze interessante causerie wel zeer in den smaak was gevallen, welke meening nog eens werd versterkt door den heer Burger, die den dank der aanwezigen vertolkte. Het was eene in alle opzichten prettige avond.

L. RöPCKE.

Afdeeling Apeldoorn.
Indische Week.

I. Wajang-dansdemonstratie door het Javaansch Gezelschap „Ardjoeno"; onder leiding van R. S. Hardjodiringgo. Zaterdagavond 21 Nov. 8 uur in „La' Bordelaise".

Entrée voor leden, begunstigers, met twee huisgenooten, à f 0.75 pl. bel. per persoon. Andere belangstellenden f 1.50 pl. bel.

II. Tentoonstelling van Indische Kunstnijverheid en schilderijen van de H.H. C. A. R. Eland, J. Gabrielse en J. Poortenaar.

Entrée gratis voor leden, begunstigers en huisgenooten; andere belangstellenden f 0.50.

De tentoonstelling wordt van 21 t/m. 28 Nov. gehouden in het Notarishuis van 10—12 en 1½—5 u.

III. Indische Leergang. Schriftelijke aangifte met toezending van het cursusgeld, worden ingewacht vóór of op 10 December a.s. bij den secr. J. C. Baars, Jagersweg 42; postgiro 93038.

Leden en begunstigers persoonlijk betalen f 2.—; andere belangstellenden f 3.— voor den geheelen cursus van 10 lessen.

Bij genoegzame deelneming zal de leergang omstreeks half Januari beginnen. Behandeld zal worden: „Nederlandsch-Indië, zijn economisch en geestelijke ontwikkeling", met lichtbeelden, door den Weled. heer K. v. d. Veer, ambtenaar a.h. „Koloniaal Instituut", oud-leeraar K.L.S. te Buitenzorg.

IV. Een gezellige, nuttige, interessante K. L. M.-avond in 't vooruitzicht.

Leden, met dit programma, waaraan nog een paar onderwerpen toegevoegd zullen worden, moet ieder eenige leden kunnen winnen.

Voor het Bestuur,
J. C. BAARS,
Secr.

Afdeeling Groningen en Ommelanden.

Door het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap alhier zullen in dit seizoen een drietal openbare vergaderingen gehouden worden over: „De Snellius expeditie in Ned. Indië (1930)."

Als sprekers zullen optreden:

11 December: Prof. Ing. F. A. Vening Meinesz te Utrecht over: „De diepzeepeilingen in de Oostelijke bekkens".

26 Januari: de heer P. M. van Riel te De Bilt, leider der expeditie (misschien met film).

Daar de resultaten van deze expeditie in menig opzicht een verrassend licht op dit deel van den Archipel hebben geworpen, beloven deze lezingen zeer interessant te worden en meent ons bestuur met aandrang tot een bijwonen dezer voordrachten te moeten opwekken.

Zooals bekend, hebben alle leden van Oost en West (huisgenooten niet) vrijen toegang tot deze lezingen.

De secretaris,
J. FRANKE.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Van het Informatie-bureau.

Verkrijgbaar ad *f* 0.25 „Curaçao", naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeeling aldaar, welke secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere informatiën omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken.

Aan de leden der afdeeling Den Haag van „Oost en West".

In het belang der administratie en ter vermijding van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Secr.-Penningmeester der afdeeling Den Haag, den heer J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Adresverandering.

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland, aan den Administrateur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag; in O.-Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang; in Suriname aan den heer H. J. Wolff; en in Curaçao aan den heer H. J. C. Bodenburg Hellmund, Secretaris der aldaar gevestigde Afdeeling.

VAN DE REDACTIE.

Eurasia.

Het bestaan der vereeniging „Eurasia" te 's-Gravenhage mag onder de leden van Oost en West voldoende bekend worden verondersteld. Maar het kan niet waar zijn, dat het doel der vereeniging, zooal bekend, hen voortdurend duidelijk voor den geest staat. Immers in dat geval zouden de velen onder hen, die daarvoor krachtens hun capaciteiten in aanmerking komen, zich allang als lid hebben aangemeld te meer daar het lid zijn van Eurasia van hen geen geldelijke offers eischt, immers:

De vereeniging Eurasia tracht door het geven van uitvoeringen (tooneel, muziek, dans) gelden bijeen te brengen, die kunnen worden gebruikt om Indische jongelui hier te lande studeerende, te steunen, waar dit, door oorzaken buiten hun schuld, noodzakelijk is geworden.

Leden van Eurasia kunnen zijn zij, die daadwerkelijk tot het bereiken van dat doel medewerken.

Leden van Eurasia betalen *geen contributie.* Zij stellen dus alleen hun capaciteiten ter beschikking.

En nu heeft Eurasia gebrek aan leden.

En dat behoeft niet.

In Den Haag zijn voldoende muzikale krachten en personen, die op het tooneel een goed figuur maken, die een weinig van hun vrijen tijd willen geven voor een goed doel.

Vooral voor het tooneel heeft Eurasia gaarne de beschikking over dames en heeren, zoo jonge als oudere, de laatsten vooral niet het minst, om daaruit een keuze te kunnen doen bij de bezetting der rollen.

Leden van Oost en West en alle anderen, die voor het bovenomschreven doel voelen en meenen daartoe te kunnen medewerken, meldt u zoo spoedig mogelijk aan bij de secretaresse der Vereeniging Mevr. L. J. Mees-Rambaldo, Bachmannstraat 1.

Het handwerk op de Jaarbeurs.

Onder leiding van den Rijksnijverheidsdienst was op de laatstgehouden voorjaarsbeurs te Utrecht een collectieve inzending van smidswerk uit alle deelen

van ons land aanwezig; de bedoeling van deze inzending was te toonen, dat het handwerk, niettegenstaande voortschrijdende mechanisatie, niet dood is en dat de bekwame vakkundige handwerker nog steeds een product weet te scheppen, waarvoor afzetgebied te vinden moet zijn. De Directeur van het Rijksnijverheidslaboratorium te Delft stelt thans een onderzoek in, welke groep van klein-industrie in aanmerking komt om aan de volgende voorjaarsbeurs met een collectieve inzending, wederom onder leiden van den Rijksnijverheidsdienst, deel te nemen.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig dat 12 Nov. j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken, werden 27 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 239 K.G. 300 G. bruto en 213 K.G. 380 G. netto.

De zending bevatte 12957 stukken beneden 5 gram; 342 briefkaarten en postwissels; 3550 stukken zwaarder dan 5 gram en 1912 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; in totaal 18770 stuks.

Luchtpost uit Indië.

Blijkens mededeeling van de Indische Postadministratie heeft het retourvliegtuig „Specht" van den Holland—Indië-dienst ruim 210 K.G. post aan boord.

Hiervan is 52 K.G. 680 G. bestemd voor Amsterdam, 82 K.G. 850 G. voor Amsterdam (stad en verdere verzending), 47 K.G. 400 G. voor 's-Gravenhage, 11 K.G. 0.60 G. voor Rotterdam, 2 K.G. 100 G. voor Arnhem, 6 K.G. 200 G. voor Heerlen, 1 K.G. 350 G. voor Den Helder, 3 K.G. 100 G. voor Leiden en 3 K.G. 750 G. voor Utrecht.

Boottrein Genua—Holland der N.V. Stoomvaart Maatschappij Nederland.

Het agentschap 's-Gravenhage der N.V. stoomvaart-maatschappij Nederland, de Firma Crans & Co., Plein 22A, meldt, dat de boottrein Genua Holland, aansluitende op het thuisvarende mailschip Johan de Witt, dd. 19 November a.s. te Genua verwacht, Vrijdag 20 November a.s. des morgens 9.49 uur aan het station staatsspoor in Den Haag zal aankomen.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

Voor den dienst in Curaçao zijn bestemd:

Mej. W. E. H. Wesseling, onderwijzeres 2e kl., Schenkstraat 247, Den Haag.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

F. J. Groeneveld, gedipl. gezagh. b.h. B.B., villa „Castle", Nieuw-Helvoet; mej. P. F. M. Muller onderwijzeres bij het O.W.L.O., Jac. Obrechtstraat 21, Amsterdam; P. J. Post Uiterweer, Insp. van den Arbeid van de Buitengewesten, Prinses Mariestraat 20, Den Haag; J. Y. Schager, controleur 1e kl. bij de P. T. T., Weteringschans 72, Amsterdam; W. H. Velders, tijdel. waarn. controleur 1e kl. b.d. P.T.T., Laan van Eik en Duinen 225, Den Haag; mevr. D. A. Ph. Cornelis, geb. Romswinckel, comm. b.h. dep. van L.,N. en H., Hazelaarstraat 61 Den Haag; Mevr. M. van der Knoop, geb. de Pagter, onderwijzeres b.h. O.W.L.O., Laan van Meerdervoort 613, Den Haag; D. de Zwaan, hoofdboekhouder 1e kl. b.d. Gouv. Accountantsdienst, Edisonstraat 85, Den Haag; mej. N. G. Krijger, verpl. 1e kl. b.h. Krankzinnigenwezen, Boompjes 58, Rotterdam; H. Th. Baal, hoofdagent van politie 1e kl., 2e Sweelinckstraat 111, Den Haag; ir. Th. D. van Maanen, ir. 1e kl. b.d. W. en 's Lands B.O.W., Schuytstraat 348, Den Haag; V. E. Cornelis, commies bij het Depart. van L., N. en H., Hazelaarstr. 61, Den Haag; J. B. Eijken, gedipl. gezaghebber bij het B.B., Nassaukade 8, Rijswijk, (Z.-H.); mevr. J. W. Prins, geb. Warners, commies bij het Depart. van O. E., Lutjegast (Gr.); J. L. Ch. R. Vermandel, politie-opziener, bij de Alg. Politie, Dan. Stalperstraat 75, 2e étage, Amsterdam-Z.; J. F. de Ridder, controleur 1e kl. b.d. P.T.T., Waldeck Pyrmontkade 32, Den Haag; A. Kool, 1e off. bij de Gouv. Marine, Wipstrikkerallee 88, Zwolle; G. P. Berlijn, 2e officier bij de Gouv. Marine, Ant. Duyckstraat 169, Den Haag; mej. C. A. Muller, controleur 2e kl. b.d. P.T.T., Prevenairestraat 21, rood, Haarlem, A. P. van der Wel, leeraar aan de Prinses Julianaschool te Jogjakarta, Cornelis Houtmanstraat 88, Den Haag.

Met Pensioen.

R. Hartmans, insp. West Lager Ond. in het 2e ressort, Rozenstraat 103, Den Haag; L. F. Botter, ing. 1e kl. b.d. S.S. en Tramwegen, Adr. Pauwstraat 35, Den Haag; J. R. van Eerde, gezagh. bij de Gouv. Marine, Leeuwerikplein 14, Den Haag.

ADRESVERANDERINGEN.

Mej. D. R. Lewis, Onderw. b.h. O.W.L.O., 2e Schuytstr. 352, Den Haag; J. H. Herklots, gedipl. gezagh. 1e kl. b.h. B.B., Valkenboschkade 576, Den Haag; J. Ph. Wissema, Maj. d. Inf., Groesbeeksche-weg 174, Nijmegen; W. C. v. d. Berg, 1e Luit. der Inf., p.a. N.I. Off.ver. Hollanderstr. 9, Den Haag; A. J. Huber, Ing. 2e kl. B.O.W., Anth. Duykstr. 54, Den Haag; E. G. Philipsen, comm. b.d. Kantoord. B.B., Alb. Cuypstr. 37, Amersfoort; Mej. J. Gerla, tijd. wnd. adjunct-secr. v.d. Weesk. te Soerabaja, Alex. Boersstr. 30, Amsterdam-Z.; E. A. G. de Vries, 1e Luit. der Art., Burg. Engelbertstr. 2, Zandvoort; A. N. Neijman, Alg. ontv. 3e kl. Lands Kas, Olijfstr. 27, Den Haag; S. Sietsma, Schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Mauritsl. 8a, Hilversum; J. J. Westplat, Vlootpandita te Soerabaja, Car. v. Nassaustr. 19, Den Haag; C. C. Cramer, Lid Weeskamer Padang, Weimarstr. 113, Den Haag; Ir. A. L. ter Braake, Ing. 1e kl. Dienst v.d. Mijnb., Mauritslaan 7, Amersfoort; Mej. Hoets, Telefoniste 1e kl. Bandoeng, Bilderdijkl. 17, Rijswijk Z.-H.; Mej. J. M. Nicolaas, Hoofdtelefonister 1e kl. Buitenzorg, Suezkade 97, Den Haag; Mej. A. Hatoe, idem b.h. Telefoonkant. Buitenzorg, idem; E. Ellinger, Landmeter 1e kl. m.d. tit. v. Bewaarder v.h. Kadaster, Heiliggeistr. 19, Hagen-Haspe Westf.-D.; Mr. W. E. C. Asbeek Brusse, Adj. Inspect. v. Fin. Avenue Mac Mahon 3, Parijs XVIII; A. M. W. Meyer, Inspecteur van den Landbouw, Mauvestraat 20, Arnhem; R. R. D. S. Koopmans, Stadnitski, Controleur van de Belastingen, Barendsz.straat 18, Den Haag; Mej. A. M. Welter, Hoofdonderw. b.h. O. W. L. O., p.a. v. Weede v. Dijkveldstr. 37 Den Haag; Ch. L. M. Draaisma, Opperhoutvester b.h. Boschwezen, v. Merlenstr. 89, Den Haag; F. H. Sigar, Douanecommies 1e kl. Archimedesstr. 123, Den Haag; F. Catoire, Techn. Ambt. 2e kl. P.T.T., Aucubastr. 20, Den Haag; Mr. E. F. Meerdink, tijd. wnd. Insp. v. Fin., Fred. Hendriklaan 199, Den Haag; A. Ch. Heuer, 1e comm. b.h. Dept. O. & E., Weimarstr. 73, Den Haag.

Mutatiestaat van 11 tot 18 November '31

Nieuwe Leden:	**Voorgesteld door:**
Mejuffrouw J. de Ruyter, Amsterdam-O., Ptolemaeusstraat 1.	den heer L. D. Petit te Amsterdam.
J. Meerkamp van Embden, Bussum, Potgieterlaan 8 (rekent tot Afd. Amsterdam.)	den heer L. D. Petit te Amsterdam.
M. F. J. Heerma van Voss, Haarlem, Nieuwe Gracht 37.	Afdeelingsbestuur van Haarlem.
C. Proper, Indol. Stud., Overveen, Julianalaan 138.	den heer J. J. de Wilde te Haarlem.
A. F. Burger, Gep. O.-I.-Ambtenaar, Hilversum, Noorderweg 62.	den heer E. Mantingh te Hilversum.
M. van Wijhe Ezn., Wethouder van Onderwijs, Apeldoorn, Gardenierslaan 3.	den heer H. A. Schoonhoven te Apeldoorn.
J. den Hartog, Inspecteur L.O. in de Inspectie, Apeldoorn, Marialaan 22.	den heer H. A. Schoonhoven te Apeldoorn.
A. A. Boonacker, Arts, Groningen, Heeresingel 28.	den heer Jhr. Mr. W. W. Feith te Groningen.
Prof. Mr. I. B. Cohen, Groningen, Jozef Israëlstraat 28.	den heer Jhr. Mr. W. W. Feith te Groningen.
Mr. H. J. E. Engelkens, Rechter v.d. Arr. Rechtbank te Groningen, Mr. de Ranitzstraat 20.	den heer Jhr. Mr. W. W. Feith te Groningen.
Mr. A. B. Rood, Advocaat en Procureur te Groningen, Verl. Heereweg 10a.	den heer Jhr. Mr. W. W. Feith te Groningen.
W. A. M. Goedhart, Nijmegen, St. Annastraat 372.	den heer J. J. Barendsen te Nijmegen.
Nieuwe Begunstigster:	
Mejuffrouw Dra. A. J. Reilingh, Nijmegen, Ubbergsche Veldweg 15.	Eigen aanmelding.
Mevrouw J. Just de la Paisière, Nijmegen, Berg en Dalsche Weg 321.	Eigen aanmelding.

Afschrijvingen:

B. den Besten, Rotterdam, Middenhoefstraat 19.
A. P. v. d. Vorm, Rotterdam, Mathenesserlaan 339.
H. G. Gooszen, Arts, Deventer, Onder de Linden 2.

R. I. P.

Mevrouw D. Boelen—Schlette, Den Haag, Laan van Meerdervoort 205.

Adresveranderingen:

Liem Kiam King, van: Leiden, Witte Rozenstr. 18, naar: Rotterdam, Schermlaan 40b. f 5.—.
Dr. W. H. Rassers, Leiden, van: Nieuwstr. 36, naar: Oude Singel 20.
E. Wittner, student, van: Haarlem, Kleverparkweg 135, naar: Leiden Mariënpoelstraat 31. f 5.—.
C. Evenblij, van: Arnhem Pontanuslaan 98, naar: Hilversum, Neuweg 219. f 5.—.
J. H. Stockmeier, Hilversum van: Prinses Julianalaan 13, naar: Sumatralaan 15.
Mevr. W. P. Ligny—Bär, v. Utrecht, Boomstraat 3, naar Timor-Koepang.
Prof. Mr. G. J. Nolst Trenité, Amersfoort, van: Groote Koppel 162, naar: van Maerlandtlaan 7.
Baronesse A. de Vos van Steenwijk, van: Arnhem, Eusebiusbinnensingel 8, naar: Velp (G.) Arnhemsche Straatweg 24.
J. H. G. Kappelhoff, Kolonel der Koninklijke Marechaussée, van: Arnhem, Velperweg 75, naar: Den Haag, Riouwstraat 162.
J. Hendriks, Oud-Ass.-Resident, thans: Den Haag, Anna Paulownastraat 9.
M. Kruyt, Landmeter 2de kl., van: Bandoeng naar: Benkoelen, p.a. Kadasterkantoor.
Mevrouw C. A. Rogier—Kuyp, Bandoeng, van: v. Bevervoordeweg 5, naar: Dependance „Wilhelmina" Kamer 48. Naripan 4.
P. H. Willemse, thans: Resident van Klatèn.
A. C. Huygens, van: Velp de Ruyterlaan 19, naar: Den Haag, Sweelinckplein 61. f 5.—.
Ir. B. G. H. van der Jagt, Den Haag, van: Thomsonlaan 15, naar: Populierstraat 20.